Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 122 (20. 989) 1991 йил 27 июнь, пайшанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

«Совет Ўзбекистони», ТАСС, ЎзТАГ ва рўзномамиз жамоатчи мухбирлари хабар берадилар

ҚАШҚАДАРЁДА ҒАЛЛА ЎРИМИ

Ўзбекистоннинг асосий ғалла макони — Қашқадарё вилояти хўжаликлари давлатга ғалла топширишга киришдилар. Ғалланинг дастлабки тонналари Муборак ва Усмон Юсупов районларининг дон қабул қилиш корхоналарига келтирилди. Бу ерда ўрим ишлари жуда уюшқоқлик билан олиб борилмоқда, суғориладиган ҳар гектар ердан 20 центнердан кўпроқ дон йиғиштириб олинмоқда.

Вилоят ғаллакорлари давлатга жами 39,5 минг тонна ғалла топширадилар. Шундай қилиб, жумҳурият Президентининг Фармонига мувофиқ ҳар бир қишлоқ оиласи камида 100 килограмм ғалла олади.

(ЎзТАГ).

● Ғузор районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг Санобар Муродова етакчилигидаги бригада далаларида ғўзалар яхши ривожланмоқда. Жамоа аъзолари ниҳолларга вақтида ишлов бериб, қондириб суғормоқдалар. Миришкорларнинг нияти — 55 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадаги 26,5 центнер ўрнига 35 центнердан «оқ олтин» кўтариш.

СУРАТЛАРДА: бригада бошлиғи Санобар Муродова ва механизатор Исмоил Турсунов ҳамда ғўзага ишлов бериш.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

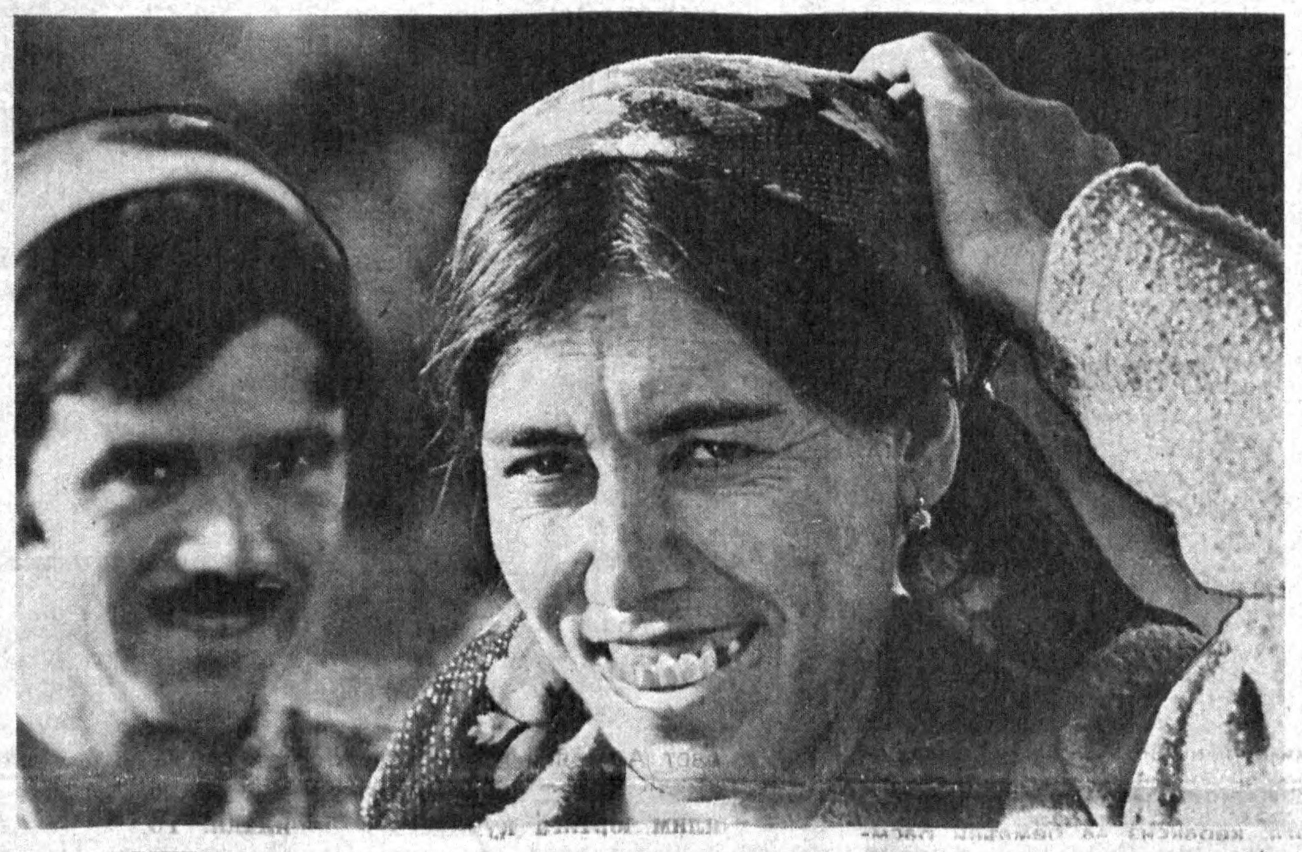

МОСКВАДА НАВОИЙ КЎЧАСИ

Ўзбекистонда эълон қилинган Алишер Навоий йили жонажон ўлка сарҳадларидан, шу жумладан Ўрта Осиё минтақасидан ошиб ўтиб, бошқа жумҳуриятларда ҳам тантана билан нишонланмоқда. Москва шаҳар Советининг пойтахт кўчаларидан бирига ўзбек адабиёти асосчисининг номини бериш ҳақида қабул қилган қарори ҳам шундан далолат беради. Энди Москвада янги номда — Алишер Навоий номли кўча пайдо бўлади. Бу ном конвертлар ва телеграммаларда, посилкаларда, мамлакатимиз бош шаҳрининг харитасида қайд этилади. Бу кўча Рязань шоҳ кўчаси яқинида жойлашган.

Москванинг ўзи ҳам шоир таваллудининг 550 йиллигини кенг нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. СССР Ёзувчилар уюшмасидаги юбилей комиссияси мажлисида қатнашган Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бошқаруви биринчи котиби Одил Ёқубовнинг фикри шундай. Мажлисда Москвада шонли санани байрам қилишга қандай тайёргарлик кўрилаётгани қараб чиқилди.

— Жумҳуриятимиздан мен билан бирга Рамз Бобожон ва Темур Пўлатов ҳам борган эди, — деди Одил Эгамбердиевич. — Мажлисда СССР Маданият вазирлигининг масъул ходимлари, матбуот, радио, телевидение, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, шунингдек бир қанча жумҳуриятлар ижодий уюшмаларининг раҳбарлари иштирок этдилар. Учрашувни Бутуниттифоқ юбилей комиссиясининг раиси Владимир Карпов билан СССР Ёзувчилар уюшмаси бошқарувининг котиби Сергей Колов олиб бордилар. Мен йиғилганларга Президент Ислом Каримов эълон қилган Алишер Навоий йили доирасида Ўзбекистонда юбилей тантаналари қандай ўтаётгани ҳақида гапириб бердим. Бу тантаналар икки босқичга бўлинганини айтдим. Биринчиси, буюк сўз устаси — устозимиз 550 ёшга тўлган кун — шонли февраль санаси билан бевосита боғлиқ бўлган воқеаларни ўз ичига олган эди — бу кунлар Шарқ мутафаккирини ҳурмат билан ёдга олиш, унга таъзим қилишнинг чинакам умумхалқ байрамига айланиб кетди. Иккинчиси эса ўзбек диёридан ташқарида амалга оширилган тадбирлар — Туркманистон, Тожикистон, Қозоғистонда муваффақиятли ўтган Навоий кунлари, Қирғизистонда июль ойида ўтказиладиган тантаналардир... Навоий таваллудининг 550 йиллиги хорижий мамлакатларда ҳам нишонланмоқда.

Кейинги вақтда Навоий китоблари Францияда икки марта нашр қилинди. Шоир асарларини Сиэтл дорилфунунининг ходимлари таржима қилишмоқда, Англия, Финляндияда шоир асарлари чиқарилмоқда. Туркия, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистонда ўзбек мумтози меросини ўрганиш юзасидан жиддий ишлар олиб борилмоқда. Бу мамлакатларда маданият ходимлари ўз фаолиятларида Навоий таваллудига мурожаат этишни, унинг ижодидан баҳраманд бўлишни ният қилганлар.

Мен ўз нутқимда ана шундай қувончли гапларнигина айтиб қолмадим. Қаламкаш ҳамкасбларимнинг эътиборини Москва кўчаларидан бирига Навоий номини бериш, бу ерда жаҳон маданияти хазинасидан катта ўрин эгаллаган ўзбек мумтози ҳайкалини ўрнатиш тўғрисидаги масала чўзилиб кетаётганига қаратдим. Менинг фикримга ҳеч қандай қаршилик кўрсатилмади, бироpта асосли далил ҳам айтилмади. Тошкентга келганда эса, биргина Пушкин кўчаси бўйлаб рус маданиятининг ажойиб намояндаларидан Гоголь, Горький ва Пушкиннинг ўзига ҳайкаллар ўрнатилган. Буюк истеъдодларни ҳурмат қилиш шунчалик бўладида. Бизнинг фикримизни эшитишгани, унга эътибор беришгани қувончли бўлди. Мажлисдан кейиноқ Москва кўчаларидан бирига умрибоқий устозимизнинг номини бериш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Москвада 25 сентябрь куни юбилей тантаналарини бошлаш мўлжалланган. У СССР Катта театрида ўтказилишини режалаштиришмоқда, бу санъат кошонасида, жумладан, Ўзбекистоннинг етакчи санъат усталари ўз маҳоратларини намойиш этишади. Клубларда, кутубхоналарда, ёшлар ҳузурида бир ҳафта мобайнида навоийхонлик бўлади, бундан мақсад москваликларни Алишер Навоийнинг ниҳоятда бой маънавий мероси билан ошно қилишдир. Москвада ишлаётган, таълим олаётган, хизмат қилаётган юртдошларимиз билан учрашувлар бўлади. Куз фаслида китобхонларга қилинадиган совғалар тайёр бўлади — бир қанча Бутуниттифоқ нашриётлари Алишер Навоий асарларини чиқариш учун тайёрланмоқдалар. Пойтахт майдонларидан бирида хотира тоши ўрнатилади, бу яқин орада ана шу ерда даҳо шоирга ҳайкал қўйилишини билдиради.

Шу қадар кенг кўламдаги тадбирларнинг ўтказилиши Навоий ижодиёти асрлар давомида бўлганидек, ҳозир ҳам буюк инсонпарварлик ғоялари нафақат Ўрта Осиё минтақаси халқларига, айни вақтда, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, бутун инсониятга хизмат қилиб келаётганидадир. Навоий ижодининг асосий мавзуи — ёвузликка қарши кураш, яхшилик тантанаси учун курашдир. Унинг бутун шеърияти инсонга меҳр-муҳаббат туйғулари билан йўғрилган. Алишер Навоий барча буюк шоирлар сингари яхшилик, эзгулик ҳимоячисидир, у бизнинг виждонимиз, идрокимиздир. Навоий одамларни ҳамма вақт виждонли бўлишга чорлайди.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

● ФАРМОН ВА ИЖРО ●

Шаҳар ва район партия қўмиталари, бошланғич партия ташкилотлари халқ депутатлари ижроия қўмиталари корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбар-коммунистлари билан ҳамкорликда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан белгиланган чора-тадбирларни амалга оширмоқдалар.

● ИМТИЁЗЛИ ХИЗМАТ

Аҳолига ўз вақтида компенсация тўлашни уюштириш мақсадида шаҳар ва район кенгашлари ижроия қўмиталарида тузилган комиссиялар таркибидаги коммунистлар фаол иш олиб бораётирлар. Уларнинг диққат-эътибори меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашни янада яхшилашга қаратилган.

Шубҳасиз, пул маблағлари ажратиш ва сарф-харажатлар корхоналар, ташкилотлар зиммасига тушади. Бу борада имкониятлар қидириляпти.

Шаҳардаги бир қатор корхоналар ўз ички имкониятларидан келиб чиқиб, товон миқдорини бирмунча оширишга эришдилар. «Таштекстильмаш» заводи ходимларга олтмиш сўм эмас, саксон сўмдан компенсация тўламоқда, ҳар бир ходимга овқат учун бир сўм йигирма тийиндан ажратди. Худди шундай аҳволни «Компрессор», 1-Тошкент экспериментал-механика, лак-бўёқ заводларида, «Узбекхлопкомаш», «Узбексельмаш» бирлашмаларида кўриш мумкин.

«Совпластиталь»да ҳар бир ходим учун овқатга икки сўм тўланмоқда. Корхона акушерлик ва гинекология, кўкрак хирургияси илмий-тадқиқот институтлари билан меҳнаткашларга имтиёзли хизмат кўрсатиш юзасидан хўжалик шартномаси тузган. «Ташинтерм» қўшма корхонасида битта ходимга компенсация 120 сўмга тўғри келади, ҳар куни овқатга уч сўмдан беш сўмгача пул ажратиляпти.

Бошқа корхоналарда ҳам аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишни яхшилашнинг ҳар хил усул ва йўллари қидирилмоқда. «Краснохолмскгеология» бирлашмасида ходимларга компенсациядан ва овқат учун бир сўмдан ташқари пенсияга чиқаётганда иш стажига қараб беш минг сўм нафақа ҳам тўланади. «Ташгоргрузтранс»нинг 3-автокомбинатида шу йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб пенсияга кузатилаётганларга бир минг сўм пул тўланади, ёш оилаларга фоизсиз ссуда берилади.

● ХАЙРЛИ ЮМУШЛАР

Таҳлил шуни кўрсатадики, хизмат кўрсатишга, озиқ-овқат маҳсулотларига ва истеъмол буюмларига чакана нархлар ошиши муносабати билан корхоналар, қурилиш, транспорт ва алоқа ташкилотлари қўшимча компенсация ва тўловлар ташкил этиш учун керакли маблағларни қидириб топмоқдалар. Масалан, шанбаликлар уюштиришдан, ёрдамчи хўжаликлардан тушган фойда аҳолини ижтимоий ҳимоялашга сарфланяпти. Масалан, «Ташкентхлебпродукт» бирлашмасининг Бўка районида юз гектар ери бўлиб, йил давомида ҳар бир ходим учун қўшимча юз килограммдан гўшт маҳсулотлари бериш имкониятига эга. Асбобсозлик, трактор заводларида, «Средазуголь» бирлашмасида, «Узбекгидроэнергострой» трестида ва бошқа қатор корхоналарда ҳам ана шундай хайрли ишлар олиб борилаётир. Шаҳардаги аксарият корхоналарда меҳнат жамоаси аъзолари учун санаторийга ва дам олиш уйларига эски нархда (қиймат нархи корхона ҳисобидан) йўлланмалар сотиляпти. Бунинг учун майда корхоналар, хўжалик ҳисобидаги ташкилотлар тузилмоқда. Масалан, «Главташпасстранс»нинг 12-автопаркида шлак-блок ғишти ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. «Зенит», «Алгоритм» заводларида эса чет эл фирмалари билан ҳамкорликда корхоналар қуриш ҳақида шартномалар имзоланди.

Кўпгина корхоналар ва ташкилотлар ўзларининг молиявий аҳволини яхшилаш мақсадида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кенгайтириш йўлидан бормоқдалар.

● ИМКОНИЯТНИ ҚИДИРИШ КЕРАК

Шуни ҳам таъкидлаш кераккки, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш вазифаларини бажариш учун ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш, корхоналарнинг бир меъёрда ишлашларини таъминлашга тўғри келади. Масалан, «Ўртоқ» фабрикаси апрелда тўрт кун ишламади. Ҳозир ҳам тўла қувват билан ишламаётир. Ёғоч материалларининг ўз вақтида етказиб берилмаслиги оқибатида шаҳардаги ёғочни қайта ишлаш корхоналари иши ўлда-жўлда. Сут бирлашмасида, «Ташхимфарм» заводида, машинасозлик ва енгил саноат корхоналарида ҳам жиддий аҳволни кўриш мумкин. Буларнинг ҳаммаси аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш имкониятларини чеклаб қўйиши табиий. Шуларга қарамай район партия, совет ташкилотлари бор имкониятларни қидириш учун ҳаракат қилмоқдалар.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ

ҲАМКОРЛИК САМАРАЛАРИ

● Ҳаракатда баракат

● ОҚИБАТ

БАЙНАЛМИЛАЛЧИ КОСИБЛАР

Ёши улуғлар иззатини ўрнига қўйиш, қаровчисиз, ёрдамга муҳтож кишиларга меҳр-мурувват кўрсатиш азалий одат. Авлоддан авлодга ўтиб келаётган бундай анъаналаримизни Наманганда айниқса эъзозлашади.

Вилоят ҳарбий-ватанпарварлик уюшмаси қошидаги «Байналмилал» косиблик устахонаси жамоаси аъзолари Афғонистонда нобуд бўлганлар хотираси учун хайрли иш бошлашди. Косиблик устахонаси Афғонистонда хизмат қилган жангчи йигитлар ташаббуси билан ташкил қилинган. Бу ерда 17 нафар йигит меҳнат қилмоқда. Улар тиккан бежирим, арзон пойабзаллар кўпчиликка маъқул келмоқда. Байналмилалчи косиблар ўтган йили 68 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашди. Ҳозир бу кўрсаткични 100 минг сўмга етказиш мўлжалланмоқда.

— Биз Афғонистондан ногирон бўлиб қайтган байналмилалчиларни меҳнатга жалб этиб, уларга касб ўргатиш, меҳнат завқидан баҳраманд этишга ҳаракат қилдик, — дейди косиблар сардори М. Алибоев. — Вилоятда 37 мингдан зиёд йигит Афғонистонда хизмат қилган. Шундан 73 нафари омон қайтмади. Яқинда устахона ҳовлисида дастурхон ёзиб, марҳум аскарларнинг ота-оналарини таклиф қилдик. Ўзига хос давра суҳбати охирида ота-оналарга пойабзаллар совға қилинди.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИНИНГ МАЖЛИСИ

25 июнь куни Кремлда А. И. Лукьянов раислигида СССР Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси бўлди.

СССР Олий Кенгаши бешинчи сессияси ишининг якунловчи босқичи билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Бозор иқтисодиётининг ҳуқуқий негизини яратишнинг СССР Олий Кенгаши амалга ошираётган дастурига мувофиқ июлнинг дастлабки ўн кунлигида хорижий сармоялар тўғрисидаги, монополияга қарши қонун асослари ҳақидаги корхоналарнинг ночорлиги (синганлиги) тўғрисидаги, қимматли қоғозлар ва фонд биржалари ҳақидаги қонун лойиҳаларини кўриб чиқиш зарур, деб топилди.

Ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришга, ҳуқуқ-тартиботни, инсон ҳуқуқлари кафолатларини мустаҳкамлашга катта эътибор берилади. СССР Олий Кенгаши ССР Иттифоқи ва жумҳуриятларнинг жиноят қонунлари асосларини, ёдгорликларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик ҳақидаги, ҳукм этилганларнинг аҳлоқини тузатиш ва ижтимоий муҳитга кўниктиришнинг янги шаклларини қўллашга оид тажриба ўтказиш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини, бошқа масалаларни муҳокама қилади. Илгари қабул этилган қарорларга биноан СССР Олий Кенгаши 1991 йилги Иттифоқ бюджети қандай ижро этилаётганлигини кўриб чиқишни мўлжалламоқда.

Раёсат СССР Олий Кенгашида янги Иттифоқ шартномасининг лойиҳасини кўриб чиқиш тартибини муҳокама қилди. Бу масалани июль ойининг биринчи ярмида сессия муҳокамасига қўйиш режалаштирилган.

Мажлисда Жанубий Осетиядаги вазиятни бартараф этиш юзасидан тузилган депутатлар комиссиясининг иши ҳақидаги ахборот тақдим этилди ва маълумот учун қабул қилинди.

СССР Олий Кенгашининг Раёсати Тоғли Қорабоғ мухтор вилоятидаги озарбайжон ва арман халқларининг вакиллари ўртасидаги музокараларда СССР халқ депутатлари гуруҳининг иштироки ҳақида қарор қабул қилди.

Олий Кенгашнинг давлат қурилиши комитети раиси Н. Д. Пивоваровнинг ахбороти юзасидан СССР Олий Кенгашининг комитетлари ва палаталарнинг доимий комиссиялари тўғрисидаги муваққат низом лойиҳаси кўриб чиқилди. Бу лойиҳа бўлиб ўтган фикрлашувни эътиборга олиб пухталаштирилади.

Мажлисда давлат турмушининг бошқа баъзи масалалари кўриб чиқилди.

(ТАСС).

СССР Вазирлар Маҳкамасида

ЧАКАНА НАРХЛАР ИСЛОҲ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН МЕҲНАТГА ЛАЁҚАТЛИ БЎЛМАГАН ФУҚАРОЛАРНИ БОҚУВЧИ МЕҲНАТГА ЛАЁҚАТЛИ ВА ИШЛАМАЙДИГАН КИШИЛАРГА КОМПЕНСАЦИЯ ТЎЛАШ ҲАҚИДА

СССР Вазирлар Маҳкамаси меҳнатга лаёқатли бўлмаган фуқароларни боқиш билан машғул бўлган, меҳнатга лаёқатли ва ишламаётган кишиларга чакана нархлар ўзгариши сабабли қилинадиган қўшимча харажатларнинг ўрнини қоплаш мақсадида 1 гуруҳ ногиронини ёки 16 ёшгача бўлган ногирон болани, шунингдек, 80 ёшга етган қарияни боқиш билан машғул бўлган меҳнатга лаёқатли ва ишламайдиган кишига ойига 60 сўм миқдорида компенсация тўлашга қарор қилди.

Ана шундай боқиш даврида мазкур компенсация меҳнатга лаёқатли бўлмаган шу фуқароларга тайинланган пенсияга қўшимча равишда пенсия таъминоти учун мўлжалланган маблағ ҳисобидан тўланади, деб белгилаб қўйилди.

(Давоми иккинчи бетда).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

НУКУС, 26 июнь (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Қорақалпоғистон Совет Жумҳурияти Олий Кенгашининг олтинчи сессияси бўлиб ўтди. Сессияни жумҳурият Олий Кенгашининг Раиси, Қорақалпоғистон жумҳурият партия комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов очди.

Сессияда жумҳурият партия комитети котиби К. Режепов Қорақалпоғистон Олий Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари этиб сайланди. Ю. А. Журбин бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан ана шу лавозимдан озод қилинди.

Депутатлар «Суверен Давлатлар Иттифоқи тўғрисида»ги шартнома лойиҳаси хусусида ўз фикрларини айтдилар. Сессияда «Жамоат бирлашмалари тўғрисида», «Акционерлик жамиятлари ва хўжалик ширкатларининг бошқа турлари тўғрисида» (иккинчи муҳокамада), «Ер ости бойликларидан фойдаланиш ҳуқуқи тўғрисида»ги қонунлар қабул қилинди, жумҳурият Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилди. Доимий комиссияларнинг таркибига қисман ўзгартишлар киритилди.

Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовга мурожаатнома қабул қилинди. Мурожаатномада халқ вакиллари жумҳурият бошлиғини коллекторлар сувларини Амударёга ташлашга йўл қўймайдиган қонун қабул қилишда ва магистрал коллекторлар ётқизишни умумхалқ қурилиши деб эълон қилишга ёрдам беришга даъват этганлар.

Воқеалар, янгиликлар, шарҳлар

Партия ташкилотлари ва маҳаллий кенгашлар

ЭСКИЧА УСЛУБ БИЛАН ИШЛАБ БЎЛМАЙДИ

Гулистон райoн Кенгашидаги 80 нафар депутатнинг 48 нафари коммунистлардир. Бу — катта куч. Сайловчиларнинг депутат-коммунистларга билдирган ишончи уларнинг ҳар бирига, қолаверса, партия ташкилотлари зиммасига катта масъулият юклайди. Масалага шу жиҳатдан қараганда, Кенгашлардаги партия гуруҳлари фаолияти алоҳида аҳамият касб этади.

Эндиликда эскича андозалар, қотиб қолган усуллар билан ишлаб бўлмайди. Кимки даврга мослаша олмаса ҳаёт оқимидан четда қолиб кетаверади. Шундай экан одамлар қувончи, дарди ва ташвишлари билан яшаш Кенгашларда иш олиб бораётган коммунистларнинг бурчидир.

Одатдагидай партия гуруҳининг навбатдаги бу йиғилиши ҳам сессия иш бошлашига бироз вақт қолганда тўпланди. Кун тартибида — коммунист Алибой Бобоқуловнинг ахбороти. У ўзи бошчилик қилаётган «Коммуна» жамоа хўжалигида ижтимоий-иқтисодий масалалар қандай ҳал этилаётгани ҳақида депутат-коммунистлар ҳузурида ҳисоб берди.

Сўнгра депутатлардан Т. Кенжаев ва Қ. Шодмонов ҳисобот юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

Хўш, партия гуруҳи ярим соатдан ортиқ давом этган йиғилишда ўз олдига қўйилган мақсадга эриша олдими ёки йўқми? Бу саволга, бизнингча, икки хил жавоб бериш мумкин: ҳақиқатан ҳам райком тавсияси билан шу колхозга ишга борган А. Бобоқулов хўжалик ҳаётида жиддий ўзгариш ясашга ҳисса қўшди. Бу фикрнинг далили сифатида нотиқлардан бири шундай мисолларни келтирди: хўжаликка коммунист Бобоқулов раис этиб сайлангунига қадар деярли ўн-ўн беш йил мобайнида пахта сотиш режаси бажарилмай келган, колхоз райондаги иқтисодий жиҳатдан энг қолоқ хўжаликка айланиб қолган эди. А. Бобоқулов унга 1988 йил охирида раис этиб сайланди. Ўшандан буён режалар ошириб бажарилмоқда. Янги раис қайта қуриш шарофати билан деҳқонларга берилган эркинликни дадиллик билан ҳаётга олиб кирди. Оила пудрати кенг жорий этилди. Булардан ташқари хўжаликда майда саноат корхоналарини қуришга, ободончилик, маданий-маиший шароитларни яхшилашга эътибор кучайтирилди. Жамоа хўжалиги ҳаётида юнланиш содир бўлди. Депутатларнинг фикрича, бугунги муҳокама хўжалик раҳбарига катта масъулият юклайди, ўз ишига талабчанлик билан ёндашиши учун туртки бўлади. Қолаверса, йиғилишда коммунист-депутат олиб бораётган ишларнинг партия гуруҳида муҳокама қилиниб, унинг фаолиятига тегишли баҳо берилиши партия обрўсини ошириш йўлидаги ижобий қадам деб баҳоланди.

Партия гуруҳининг фаолияти бугунги кун талабларига жавоб берадими ёки йўқми? Унинг ишини янада яхшилаш учун нималар қилиш керак? Айрим депутатлар билан шу ҳақда суҳбатлашдик.

Эргаш ОРТИҚБОЕВ, Фрунзе номли жамоа хўжалиги партия ташкилотининг котиби: — Гуруҳимиз фаолиятида маълум ижобий ўзгаришлар рўй берди. Шулардан бири партия гуруҳи йиғилишлари зўрма-зўракилик ва расмиятчиликдан ҳоли бўлаётганидир. Одамлар ўз фикрини бемалол, тортинмай айтишни ўрганмоқдалар. Шунинг ўзи ҳам катта гап.

Лекин умуман олганда, янгиликдан кўра, ҳамон эскилик устунроқдай туюлади менга. 50—60 фоиз ишларимиз эскича усулда давом этяпти, тортишувлар, баҳслар йўқ ҳисоби. Ёки жуда ҳам кам дейиш мумкин. Депутатларнинг кўпчилиги ҳали ҳам сессияларда дилдаги гаплари ва фикрларини очиқ айтишга тортинади. Худди меҳмонга келгандек ўтиришади. Ахир ишларимизнинг самараси фақат у ёки бу раҳбарга боғлиқ эмас-ку. Депутатлар ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун астойдил талашиб-тортишмас экан, муҳокама этилаётган масаланинг туб моҳиятини ечишга эришиб бўлмайди. Партия гуруҳидаги коммунистлар депутатлар орасида шу йўналишда иш олиб боришлари керак.

Гуласал СУЛАЙМОНОВА, 28-ўрта мактаб бошланғич синф ўқитувчиси: — Мен биринчи бор район Кенгашига депутат бўлиб сайланганман. Шунинг учун партия гуруҳи ишлари мен учун янгилик. Истагим щуки, коммунистлар ўзаро ҳар қанча баҳслашсалар ҳам, лекин асосий масалаларни ҳал этишга келганда, бир ёқадан бош чиқариб, ҳамжиҳатликда иш кўрсалар, яхши бўларди. Афсуски ҳамма вақт ҳам шундай бўлмаяпти.

Қозоқбой ШОДМОНОВ, — биология фанлари номзоди, марказий илмий текшириш мелиоратив станцияси директори: — Деярли йигирма йилдан бери қишлоқ, район, вилоят Кенгашлари депутати сифатида ҳам ишлаяпман. Илгари партия гуруҳи йиғилиши узоғи билан беш-ўн дақиқада ўтказилар эди. «Қаршилар борми» — «Йўқ». — «Бошқа фикр-мулоҳазалар борми?» — «Йўқ». Кўп йиғилишлар ана шу зайлда бошланар ва тамом бўларди.

Эндиликда ҳар бир йиғилишда бир-икки нафар коммунист-депутатнинг ҳисоботи эшитиляпти. Шунингдек бошқа масалалар, турли маслаҳатлар ўртага ташланади. Партия ташкилотининг кенгашишига таъсири, сессияда муҳокама этилаётган масалаларга муносабати ана шундай йиғилишларда пишиб етилаётир.

Кенгашларда ишлаётган коммунистлар масъулиятини оширишнинг бошқа чораларини ҳам қидиряпмиз. Жумладан коммунист депутат сифатида фақат партия гуруҳи ёки сайловчилар ҳузуридагина эмас, ўзи ҳисобда турган бошланғич ташкилот коммунистларининг йиғилишларида ҳам ҳисоб бермоқда. Айни пайтда улар сайловчилар берган наказларни қандай бажараётгани ёки бажаришлари учун нималар ва кимлар тўсиқ бўлаётгани ҳақида коммунистларни хабардор этиб турибдилар.

Кенгашларда ишлаётган коммунистлар обрўси, уларнинг кундалик ҳаётда тутган ўрни ва роли бугун кўпчиликни ўйлантирмоқда. Кенгашлар билан партия ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорлик, муносабат — ҳозирги даврнинг энг долзарб масалаларидан биридир. Гулистон район партия ташкилоти ана шу йўлга изчил амал қиляпти.

Маҳаллий Кенгашларга ўтказилган сайловлардан кейин ўтган бир йил мобайнида район Кенгаши қошидаги партия гуруҳининг тўрт марта йиғилиши бўлди. Уларда коммунист-депутатлардан А. Қудратов, Б. Пирназаров, Н. Элтоев, Г. Габриэльян, А. Бобоқуловлар ўз фаолиятлари ҳақида сўзлаб бердилар. Йил охиригача яна депутатлардан Ў. Абдиев, Т. Кенжаев, С. Тоштемирова, райкомнинг биринчи котиби Т. Исмоиловларнинг ҳисоботларини эшитиш режалаштирилган.

Район партия қўмитаси ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари Аҳрор Усмонов суҳбат пайтида партия гуруҳи иш услубларини ўзгартириш зарурлиги ҳақидаги фикрини айтди.

— Қандай қилиб? — сўрадик ундан.

— Кун тартибидаги масалани ҳозиргидек йиғилишларда эмас, балки давра суҳбати, эркин фикр алмашув, савол-жавоблар шаклида ташкил этиш ёки бошқа янги шаклларни топиш лозим. Шунингдек йиғилишни сессияга бир-икки соат қолганида шошилинч тарзда эмас, балки икки сессия оралиғидаги вақтда ўтказиш керак. Ахир Ўзбекистон Компартияси Устави бу борада катта ҳаракат эркинлигини берган-ку. Шунинг учун Уставимиз қонун-қоидаларидан ўринли ва самарали фойдаланишимиз даркор. Ҳозир биз депутат коммунистлар билан ҳамкорликда шулар ҳақида ўйлаётирмиз.

Район партия комитетининг бошқа масъул ходимлари билан суҳбат пайтида ҳам шундай мазмунда фикрлар айтилди. Бу район партия қўмитаси шу борада астойдил изланаётганидан далолатдир. Бироқ афсуски, ҳамма иш ҳозирча ана шундай изланишлар билан чегараланиб қоляпти.

Коммунистлар талабчанликни аввало ўзларидан бошлашлари керак. Шу жумладан масъул лавозимларда ишлаётган партия, совет ходимлари ҳам. Сўз билан иш бирлиги бузилган жойда эса обрўга путур етади, албатта. Афсуски, баъзан шундай ҳоллар ҳам кўзга ташланмоқда. Чунончи бундан икки йил олдин район партия қўмитасининг бюросида Гулистон район ҳамда райондаги Ленин матлубот жамиятларида меҳнаткашларга енгил автомашина сотишда жиддий нуқсонларга йўл қўйилаётгани, район ижроия қўмитасининг раҳбарлари эса тартиб бузарларга нисбатан чора кўрмаётгани тўғрисидаги масала муҳокама этилиб, тегишли қарор қабул қилинган, райижроқўм раиси Д. Еркабоева жиддий огоҳлантирилган эди. Афсуски бу танбеҳ ўз таъсирини кўрсатмади. Чунки шу йўналишдаги нуқсонлар ҳамон давом этяпти. Натижада ўтган йили ҳам навбатда турганлар қолиб, бошқа шахсларга енгил машина олишга фармойишлар берилган. Сирдарё вилояти прокуратураси меҳнаткашларнинг шу ҳақдаги ариза ва шикоятлари асосида Гулистон районидаги бу тартибсизликлар билан шуғулланяпти.

Шу ўринда райком бюросининг ўз қарори ижросига масъулиятсизлик билан қараётганини ҳам тушуниб бўлмайди. Маълум муддат ўтгач, бюро кўрилган масалага яна қайтиши ва ўз қарорини менсимаётган шахсларни жиддий тартибга чақириши лозим эди. Аммо у шундай қилмади. Бундан эса райком бу масалага қатъият ва принципиаллик билан ёндошмаяпти, деган хулосага келиш мумкин.

Ёки яна бошқа бир масалани олайлик. Кенгашларга сайловлардан кейин ўтган давр ичида одамлар ишончини оқлаш учун астойдил интилаётган депутатлар билан бир қаторда сайловчиларнинг ташвиш ва истакларига менсимай қараётган ёки нўноқлик қилаётган депутатлар ҳам маълум бўлиб қолди. Табиийки, улар орасида коммунистлар ҳам анчагина. Хўш, нега бундай депутатларнинг ҳисоботлари партия гуруҳи йиғилишларида ва бюро мажлисларида муҳокама қилиниб, улар фаолиятига партиявий баҳо берилмаяпти?

Район партия ташкилоти Кенгашларда ишлаётган коммунист-депутатлар фаолияти ҳақида қайғурар экан, масаланинг ана шу нозик ва долзарб жиҳатларига ҳам алоҳида эътибор бериши керак. Акс ҳолда эскича иш услублари билан одамларнинг ҳурмат-эътиборини қозониш қийин.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Янгийўл мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси йилнинг биринчи ярмини муваффақиятли якунлаётир. Йил бошидан буён 5 миллион 525 минг сўмлик маҳсулот пландан ташқари ишлаб чиқарилди. Корхона цехлари асосан болалар ва юмшоқ мебель ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилаётир. Маҳсулот тури кейинги ойларда 100 фоизга янгиланди. Бунда корхона инженер-техник ходимларининг ҳиссаси катта.

Суратда: корхона бош конструктори В. Хван (чапда) ва инженер-конструктор У. Неъматов. Улар бўлажак мебель чизмасини кўздан кечиришяпти.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат (ЎзТАГ).

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

ТЕРМИЗ, 25 июнь. (ЎзТАГ). Бу ерда Сурхондарё вилояти партия-хўжалик фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари бозор муносабатларига ўтиш даврида раҳбар коммунистларнинг масъулиятини ошириш масалаларини муҳокама қилдилар.

Вилоят партия комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Советининг раиси Х. Э. Бердиев маъруза қилди.

Вилоятдаги ижтимоий-сиёсий вазият тўғрисидаги ахборот ҳам тингланди.

Фаоллар йиғилишида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзлади.

• *БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ВА ҲАЁТ*

Наманган машинасозлик заводи маҳсулоти жаҳон бозорида катта қизиқиш уйғотмоқда. Болгария Шарқий Европа мамлакатлари орасида биринчи бўлиб машинасозларимиз билан қўшма корхона бунёд этиш истагини билдирди. Болгария мазкур корхона тамғаси қўйилган маҳсулотга қизиқиш билан қараган ўн тўққизинчи ва ҳамкорликда ишлаш мурожаати билан чиққан дастлабки давлатдир.

Машинасозлар сўнгги 10 йил ичида маҳсулот ҳажмини кўпайтириш, сифатини яхшилаш йўлида диққатга сазовор ишларни бажаришди. Аввало, ишлаб чиқариш технологияси такомиллаштирилди. Барча цех ва участкалар давр талаблари асосида қайта қурилди. Техниканинг янги ютуқларига асосланган машина ва механизмлар, серунум дастгоҳлар ўрнатилди. Муҳими, қўл кучи билан бажариладиган оғир юмушлар техника зиммасига юкланди.

Бу эса корхонанинг асосий маҳсулоти задвижка (пўлат тақсимлагич)ларнинг жаҳон бозорида эътибор топишини таъминламоқда. Улар нефть маҳсулотлари, кислотали, ишқорли жараёнларда қўлланиладиган ҳамда титан ва бошқа занглaмайдиган металлардан тайёрланадиган тақсимлагичлардан фойдаланиш ҳадисини олганлар. Бундай тақсимлагичларни сотиб олиш истагини билдираётганлар сафи ошиб бормоқда.

КАФОЛАТ

— Охирги 7—8 йил ичида маҳсулот ишлаб чиқаришни салкам икки ҳисса ошириш билан бир қаторда, маҳсулот турларига ҳам барака киритдик, — дейди завод директори, Ўзбекистон ССР халқ депутати В. Фаттоев. — Илгари фақат тақсимлагичларгина тайёрлаб келинган бўлса, эндиликда халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришга ҳам муҳим аҳамият беріляпти. Аниқроқ айтганда, 6 та цехимизда кундалик турмуш, вилоят ҳамда шаҳримиз ободончилиги эҳтиёжларига асқотадиган, умумий қиммати 1 миллион 800 минг сўмлик 12 турдаги маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Кейинги пайтда корхонанинг хориж билан алоқаси бирмунча ривожланди. Завод маҳсулотига талабгорлар сони кўпайди. Бундан бир неча йил илгари Шарқий Оврўпа мамлакатлари, Куба, шунингдек, Машриқдаги ён қўшни давлатларга маҳсулот чиқарилади. Қайта қуриш сиёсати туфайли Ғарбий Оврўпа ва Яқин Шарқдаги қатор мамлакатлар билан алоқа қилиш имкони туғиляпти. 1986 йилда экспортга маҳсулот ялпи салмоғининг фақат бир фоизи юборилган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 30 фоизни ташкил этди ёки 4,5 миллион сўмлик товар четга сотилди.

— Бу борадаги ишларимизни жонлантирмасдан туриб жумҳурият иқтисодиётини бойитиш, қолаверса халқимиз турмушини ўнглаш қийин, — деди завод директори. — Ахир, боболаримиз «Отанг бозор, онанг бозор» дея бежиз айтишмаган. Айтайлик, сиз ҳунармандсиз, уйингизда нимадир тайёрладингиз. Уни бозорга чиқариб сотмасангиз, меҳнатингиз натижасидан не фойда? Шу боис биз четга ажратиладиган маҳсулотимиз ҳажмини йил сайин ошириб бораверамиз.

Лекин бу ерда сотиш муаммоси ҳам бор. Гапнинг рости, маҳсулот сифатига хорижда унчалик ишонч билан қарашмайди. Кимдир кафолат бериши, воситачилик қилиши керак. Масаланинг яна бир томони шундаки, кейинги пайтда корхонадан мунтасил маҳсулот харид қилган Шарқий Оврўпа мамлакатлари валюта йўқлигидан нолишмоқда. Демак, эндиликда қўли узунроқ харидор топиш лозим. Корхона мутахассислари шу мақсадда бир қатор ривожланаётган ва капиталистик мамлакатлар билан битим тузиш ташвишида юришибди.

Яқинда бу йўлда биринчи қадам ташланди. Ён қўшни давлат — Покистондаги «Меркурий» фирмаси билан келишишга муваффақ бўлинди. Бу фирманинг Яқин Шарқ давлатларида, Гонконг ва Лондонда ишбилармон мутахассислари ҳамда тармоқлари бор. Завод вакиллари Англиянинг «Табани корпорейшн» ва АҚШнинг бир қанча фирмаларидан умидвор натижалар билан қайтишди.

Юқорида таъкидланган болгариялик фирма вакиллари эса қўшма корхона тузиш таклифи билан чиқишди. Бундан ташқари, Ҳиндистондаги «Ферес» фирмаси ҳам корхона тайёрлаётган тақсимлагичларга қизиқиб қолди. Улар ҳамкорликда ишлаш ва ишлаб чиқарилажак маҳсулотни биргаликда жаҳон бозорида сотиш истагини билдиришди.

Маълумки, мамлакатда тайёрланган маҳсулотга жаҳон бозорида харидорлар топишнинг қийинлиги сабабларидан бири — реклама йўқлигида. Корхонада бу муаммони ҳам ҳал қилишга киришилди. Ҳозир Германия фирмалари билан шу хусусда шартнома тузилмоқда. Унга мувофиқ, немис мутахассислари завод тақсимлагичларини амалда синаб кўриб, хато-камчиликларини айтишади. Нуқсонлар тузатилгач, фирма кафолат тамғасини босиб, хорижда маҳсулот рекламасини уюштиради.

Ҳозир жаҳон бозори талабларига мос келадиган маҳсулот ишлаб чиқариш учун корхона цехларини замонавий технология билан жиҳозлаш давом этяпти. Бу ерда заводнинг янги иккинчи навбати қурилиши жадал олиб борилмоқда. Уни 1993 йилда ишга тушириш кўзда тутиляпти. Ўшанда корхона ишлаб чиқариш қуввати бугунги даражадан икки баравар ошиб, бир йўла 30 миллион сўмлик сифатли маҳсулот тайёрлаш имконига эга бўлинади. Ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг катта қисми жаҳон бозорида сотилиб, Ўзбекистон иқтисодиётини бойитишга хизмат қилади.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
Наманган вилояти.

ССР Вазирлар Маҳкамасида

МЕТАЛЛУРГИЯ САНОАТИНИНГ АЛЮМИНИЙ ВА МИС ИШЛАБ ЧИҚАРАДИГАН КОРХОНАЛАРИ БАРҚАРОР ИШЛАШИНИ ТАЪМИНЛАШ ТАДБИРЛАРИ ҲАҚИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

СССР Вазирлар Маҳкамаси металлургия саноатининг алюминий ва мис ишлаб чиқарадиган корхоналари барқарор ишлашини таъминлаш, алюминий ва мис қазиб оладиган ва ишлаб чиқарадиган қувватлардан янада тўла-тўкис самарали фойдаланиш мақсадида металлургия саноатининг алюминий ва мис ишлаб чиқарадиган корхоналари бўйича умуман таннархга нисбатан ялпи рентабелликнинг 30 фоизгача бўлган энг юқори даражасига асосланиб, бирламчи алюминий ва тозаланган миснинг шартномавий нархларини қўллаш ҳақида қарор қабул қилди. Шу билан бирга деҳқончилик-саноат комплекси ва мудофаа саноати тармоқлари корхоналарига етказиб бериладиган мазкур маҳсулотнинг белгилаб қўйилган нархлари сақланиб қолади.

СССР Металлургия вазирлигига СССР Иқтисодиёт ва истиқболни аниқлаш вазирлиги ҳамда СССР Молия вазирлиги билан келишиб, ялпи рентабелликнинг мазкур даражаси доирасида металлургия саноатининг алюминий ва мис ишлаб чиқарадиган айрим корхоналари бўйича рентабелликнинг энг юқори даражасини табақалаштириб белгилашга ижозат берилди.

Пойтахтимиздаги «Зенит» заводи ишчи-хизматчилари тадбиркорлик билан меҳнат қилиб, қувонарли натижаларни қўлга киритишмоқда. Ушбу лавҳа корхонанинг маҳсулот йиғиш цехида олинган. Меҳнат илғорлари — А. Ляпин (чапдан), М. Мақсудов, Р. Яранов ва Р. Носиров иш бошланишидан олдин маслаҳатлашмоқда.

Ленинград районидаги таъмирлаш-созлаш ишлаб чиқариш корхонасида ип-йигирув ва тўқув ширкати мавжуд. 80 нафар хотин-қиз бу ерда меҳнат қилаётир. Асосан болалар кийимлари ва жун рўмол тайёрланяпти. Илғор тикувчи Маликахон Хожиматова топшириқларни сидқидилдан бажариб, ҳамкасбларига ўрнак бўлаётир.

Т. КАРИМОВ ва Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Табиат ва инсон

БУ БОҒНИ НЕ БОҒ ДЕРЛАР?

На фақат «Авесто»да, бундан минг йиллар бурун ўтган араб сайёҳи Ал-Мақдисий каби олимларнинг тарихий асарларида Жайҳун соҳиллари жаннат боғларига қиёс қилинган. 1873 йилнинг 29 майида Хоразмни босиб олган рус истилочиларидан бирининг эсдаликларида ёзилишига қараганда, Хива шаҳри остоналарига яқин келсалар ҳам боғ-роғлар баланд бўйли дарахтлар уларга минораларни аниқ кўришга имкон бермаган экан...

Эл-элатларнинг номларида, халқ достонлари ва қўшиқларида боғлар таърифи ўз ифодасини топган. Боғот, Тозабоғ, Гурланбоғ, Боғолон, Санжарбоғ, Каттабоғ... бунга ўхшаш маконлар, маъволар талай.

«Бу боғни не боғ дерлар», «Саёдхон боғдадир, боғда», «Менинг ёрим боғ сайрига келади», «Сиз бу гулни қайси боғдан олдингиз?», «Санжарнинг боғи» каби халқ қўшиқлари хоразмлик халфалар ижросида шўх ва ёқимли оҳангларда янграб, дилларга завқ-шавқ бағишлайди.

Таассуфки, боғлар мадҳи қўшиқда, гуллар васфи ғазалда қолди, холос. Табиат ато этган ўрмонлар, кўллар, хушманзара оромгоҳлар йўқолгани, гукумлар қурилгани етмагандек, инсон қўли билан яратилган боғ-роғлар ҳам йилдан-йилга камайяпти. Яшил либосга бурканган ўлканинг яланғоч қолиш хавфи юз бермоқда.

Боғдорчилик таназзулининг асосий сабаби пахта якка ҳокимлиги эканлиги ҳаммага маълум. Томорқани чеклаш шу даражага етдики, деҳқон ўз боғини ўз қўли билан бузиб, моллари учун озуқа экинлари экишга мажбур бўлди. Бугунга келиб эса деҳқон хонадони боғ учун ҳам, озуқа учун ҳам етарли ерга эга.

Воҳада боғ-роғлар барпо этиш ҳаракати тобора кенг қанот ёзмоқда. Кейинги икки-уч йил ичида давлат ва жамоа хўжаликларида боғдорчиликни ривожлантириш йўлларида олға томон дастлабки қадам қўйилди. Уч минг гектарга яқин майдонга мевали дарахт ва узум кўчатлари экилди. тутзорлар кенгайди.

Яхшидан боғ қолади. Бобокалонларимиз хотираларини боғлар, гулзорлар яратиш билан эъзозлаймиз!

Хоразмда оммавий тус олган бу ташаббуснинг самараларини ҳозирдаёқ кўриб турибмиз. Табаррук сиймоларнинг номлари билан аталган меҳнаткашларнинг истироҳатгоҳига айланадиган, уларнинг ширин-шакар меваларидан халқимиз баҳраманд бўладиган вақт узоқ эмас.

— Бу боғни не боғ дерлар?

Қўшиқдаги ушбу саволни ҳаётга кўчирсак, кўпгина муборак номлар тилга олинадиган бўлади. Хива ноҳиясида Беруний, Нажмиддин Кубро, Паҳлавон Маҳмуд, Огаҳий Шерозий номлари берилган боғлар бор. Хонқа ва Гурлан ноҳияларига борсангиз, Алишер Навоий боғларини сайр қилиб, баҳри-дилингиз очилади. Буюк шоирнинг номини олган жамоа хўжаликларидан ана шу янги боғлар қишлоқлар ҳуснига-ҳусн қўшаётир. Урганч эса Мунис Хоразмий, Янгиариқда Аваз Ўтар ўғли, Янгибозорда Абдулла Қодирий, Шовотда Комилжон Отаниёзов номлари билан аталган боғлар борки, ҳар бири сўлмас бўстон, яъни боқийликка дахлдор ёдгорлик деса бўлади.

Қадимий Хоразм тупроғи буюк алломаларга ва шоирларга илоҳиёт илми кутбларига қадамжо бўганлиги тарихдан маълум. Ал-Хоразмий, Замахшарий, Рабғузий, Саид Аловуддин, Шайх Шараф, Ҳофиз Хоразмий, Сулаймон Боқирғоний. Хазораспий, Комил Хоразмий, Феруз... Уларни номма-ном санаб чиқиш қийин. Ҳар бирининг хотираси шарафига биттадан боғ яратилса, бутун воҳа яқин келажакда дунё жаннатига айланиши шубҳасиз. Агар бунга эриша олсак, ўтганларнинг ёрқин хотираларига ҳурмат-эҳтиром дастурини адо этиш билан бирга, авлодлар олдидаги бурчимизни ҳам оқлаган бўламиз.

Гарчи тошга ёки оловга сиғиниш расм бўлмаса ҳам эсдалик лавҳалари, ҳайкаллар «Мангу олов» воситасида марҳумлар хотирасини абадийлаштириш ҳозирги вақтда одат бўлиб қолган. Булар ўз йўлига. Агар хотира рамзи тариқасида ниҳоллар экилиб, боғлар яратилса, юртнинг жамоли янада очилади, ҳавоси ҳам мусаффоланади. Шу жиҳатдан қараганда, бу гўзал анъана таҳсинга лойиқ.

Боғлар бунёдидан мурод — уларнинг неъматларидан, халқ баҳра олмоғидир. Хушманзара жойлар мансабдор тўраларнинг, бир гуруҳ раҳбарларнинг ишратгоҳи бўлган, боғлардан гул ҳиди ўрнига арақ иси анқийдиган вақтлар ўтиб кетди. Аммо, сўлим масканлар ҳувиллаб тургани ҳам яхши эмас. Эътироф қилиш керакки, хотира боғлари халқнинг мазмунли дам олиш, маънавий озиқланиш маконларига айлантирилмаган. Эзгу ният билан қурилган биноларда аҳён, аҳёнда меҳмон кутиш ёки бирон маданий тадбир ўтказиш учун фойдаланилмоқда.

— Бир сўз билан айтганда, боғлар ўз эгаларини кутмоқда. Уларнинг эгалари эса кўчатларни экқан, авайлаган ва мевага киритган фидойи боғбонлар, қадоққўл деҳқонлардир, қишлоқ меҳнат аҳлидир. Аждодларимиз илмий, адабий, маърифий меросларини ўрганиш, китобхонлик, мушоира, мубоҳаса қариялар ва ёшларнинг давраларига жон киритса, қандай яхши!

Дам олиш уйи, кинотеатр, кутубхона, қишлоқ тиббий тармоқлари боғларга жойлаштирилса, нур устига нур. Бундай оромбахш масканларни боғча-яслиларга туҳфа қилиш хусусидаги таклиф ҳам қўллаб-қувватланса арзийди.

Истагимиз шуки, азиз бобокалонларнинг руҳлари кезиб юрган боғ-бўстонлар ичра чин ошиқлар, яхши одамлар сайр қилсинлар, зоғлар қўнмасин. Гуллар нафосати дилларга қувонч бағишласин.

Фозил ЗОҲИД.

ҚЎШМА ПЛЕНУМ

ГУЛИСТОН, 25 июнь. (ЎзТАГ). Сирдарё вилоят партия комитети билан вилоят партия ташкилоти назорат комиссиясининг қўшма пленуми бўлиб ўтди. Пленумда КПСС XXVIII съездининг, XIII вилоят партия конференциясининг қарорлари қандай бажарилаётганлиги ҳамда КПСС Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг 1991 йил январь ва апрель Пленумлари йўл-йўриқлари асосида партия ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. Сирдарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби А. А. Айдарқулов маъруза қилди.

Пленум вилоят партия ташкилотининг 1991 йилги бюджети масалаларини кўриб чиқди.

● *Ишбилармонлик: тажриба ва муаммолар*

МЕНЕЖЕРЛАР КЕРАК

ЛЕКИН ҚАНДАЙ МЕНЕЖЕРЛАР—ГАП АНА ШУНДА

● 1989 йилда нашрдан чиққан хорижий сўзлар луғатида бундай сатр бор: менежер — капиталистик ишлаб чиқаришда ёлланма бошқарувчи.

Давр тез ўзгармоқда, бинобарин бу сўз тилимизга кириб келаяпти. Бозор иқтисодиётида иш юритишга қодир бўлган мутахассис эндиликда асосий ходимга айланмоқда, шунинг учун халқ хўжалигининг барча тармоқлари ишнинг янада қаттиқроқ бошқарилишига ўтаётган пайтда яна шундай ходимларга эҳтиёж жуда ортди.

БИРОҚ бизда бирорта ҳам олий ўқув юрти менежерлар тайёрламайди. Бу соҳадаги камчилик турли курслар, мактаблар, тайёргарлик марказлари ташкил этиш билан тўлдирилаяпти. Улар ҳақиқатга мутлақо тўғри келмайдиган муддатларда — бир ойда, икки ҳафтада, бир ҳафта ичида хоҳловчиларга менежерлик сирларини ўргатишни ваъда қилишмоқда. Бир томондан қараганда ишлаб чиқариш, бошқарув аппаратига савдохон ишбилармон одамларни олиш учун имкониятга эга бўлиш жуда яхши. Бироқ уларни тайёрлашнинг жуда паст савияси мутлақо мақбул эмас — муаллимларнинг бу соҳадаги билимлари йўқлиги аниқ ўқув программаларининг тузилмаганлиги, дурустроқ моддий-техникавий базанинг йўқлиги шароитида ана шундай масъулиятли ишга қўл уриш, юмшоқроқ қилиб айтганда, масъулиятсизликдир.

Бошқаларни ўқитиш учун ўқиб ўрганиш қийин вазифа эканлиги тушунарли. Аслида ўз ўқувчиларига бирор янгилик беришга қодир бўлган муаллимлар тайёрлашнинг методикаси ҳам, кўникмаси ҳам йўқ. Демак, олдин ана шундай шарт-шароитни яратиш керак, шундан кейингина соф виждон билан менежерлар тайёрлашдаги ўз имкониятларини реклама қилса бўлади. Шу сабабли деҳқончилик-саноат комплекси бошқаруви жумҳурият олий мактабимизнинг тажрибаси ҳақида сўзлаб бериш, менежерлар тайёрлаш хусусидаги айрим мулоҳазалар билан ўртоқлашиш истаги пайдо бўлди. Эҳтимол, бу халқ хўжалигини бозор муносабатлари соҳасидаги малакали мутахассислар билан таъминлашни чин дилдан истаётган кишилар учун фойдали бўлар.

Масалан, биз курс очишга уч йил тайёргарлик кўрдик. Аввало, муаллимлар бозор муносабатлари назарияси ва амалиётини чуқур ўргана бошладилар. Катта ҳаётий тажрибага эга бўлган 60 га яқин профессор, доцент ва йирик мутахассис Москвадаги Плеханов номли илмгоҳда менежерлар тайёрлаш марказида лекциялар тингладилар. Халқ хўжалиги, ташқи савдо академияларида, деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш Бутуниттифоқ олий мактабида, Украина, Белоруссия, Латвиядаги шу йўналишдаги мактабларда, деҳқончилик-саноат комплексини ходимлар билан таъминлаш Россия академиясида ҳам таълим олдилар.

Хўжаликларнинг раҳбар кадрлари ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ҳамда малакасини оширишнинг умри тугаган тизимидан воз кечишни ўз олдимизга аниқ вазифа қилиб қўйдик. Чунки ҳозир бундай ходимларнинг олий ўқув юртларида ўрганган нарсаларни такрорлашларига ҳожат йўқ. Улар учун ҳозир қишлоқда тижорат ишларини ташкил этишга доир билимлар ва амалий кўникмалар, айниқса, нарх-наво, хом ашё стратегияси, маҳсулот олиш, уни сотиш йўллари стратегияси соҳасидаги билимлар ва амалий кўникмалар, рақобат қила билиш, соғлом тижорат ва маҳсулотнинг қандай қилиб қайта ишлаб, ғамлаб ва сақлаб фойда олишни олдиндан ҳисоблаб чиқа билиш муҳимроқдир. Жамоа хўжалигининг раиси, давлат хўжалигининг директори ҳозир ана шундай билим ва кўникмаларга муҳтож. Чунки уларни бундай лавозимларга бирорта ҳам олий ўқув юрти тайёрламайди. Ҳаёт эса уларга, тор доирадаги мутахассисларга тобора қаттиқроқ талаблар қўймоқда.

Жумҳурият иқтисодий ва сиёсий мустақиллик йўлига ўтди, шу сабабли хўжалик раҳбарининг тижорат сирларини билиши ана шу йўлдан ҳаракат қилишнинг ҳал қилувчи омилларидан бири бўлиб қолди. Айни шу нарса биздан ўз ишимизни қайта кўриб чиқишимизни, уни бугунги ва ҳатто эртанги кунга мувофиқлаштириб қайта қуришни талаб этди.

Шу сабабли Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг деҳқончилик сиёсати масалалари комиссияси мадади билан ўтган йилнинг сентябридан бозор иқтисодиёти шароитида ишлаш учун ходимлар — менежерлар, яъни деҳқончилик-саноат ишлаб чиқариши ташкилотчиларини тайёрлай бошладик. Бунинг учун тузилмаларни ўзгартириш, янгитдан тижорат ишларини ташкил этиш, бошқаришнинг ҳуқуқий асослари, қайта ишловчи тармоқлар, совутиш хўжаликлари иқтисодиёти ва уларни бошқариш, ахборот ва ҳисоблаш техникаси, инглиз тили кафедраларини ташкил этдик.

Ўқитиш ишларига йирик олимлар, вазирликларнинг, бирлашмаларнинг, концернларнинг, деҳқончилик-саноат банки ҳамда ташқи иқтисодий уюшмаларнинг раҳбарлари ва мутахассислари жалб этилган.

Жумҳуриятнинг ҳар бир районида менежерликка бир даъвогарни танлаб олдик. Танловда деҳқончилик-саноат комплекси хўжаликлари ва корхоналари бўлинмаларининг мутахассислиги бўйича камида уч йил ишлаган 35—40 ёшли бош мутахассислари ва раҳбарлари қатнашдилар. Шундай қилиб, 136 кишини қабул қилдик. Уларни асосли равишда — 10 ойга мўлжалланган программа асосида ўқитаяпмиз. Улар ўқитувчилар билан биргаликда амалий ўйинлар ўтказадилар, қўшма ва кичик корхоналарни, бозорнинг ёрдамчи тармоқларини барпо этиш усулларини, маҳсулотни қайта ишлаш ва уни сақлаш масалаларини, мулкни хусусийлаштириш ва қишлоқда кўп укладли иқтисодиётни ташкил этиш масалаларини, бозор муносабатларининг бошқа муаммоларини ўрганмоқдалар.

Ўқув жараёнининг жонли ўтаётганлиги, таълим олувчиларда қизиқиш уйғотаётганлиги муҳимдир. Ҳозир улар Москва вилоятидаги йирик деҳқончилик фирмаларида ва бирлашмаларида амалий тажриба ўтказмоқдалар. Бутуниттифоқ деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш олий мактабида, Россия ходимлар билан таъминлаш академиясида ва Белоруссия деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш олий мактабида деҳқончилик бизнеси курсида икки ҳафталик таълим ўтказилади. Ҳориждаги деҳқончилик бизнеси мактабида икки ҳафта таълим олиш ҳам кўзда тутилган. Инглиз тилини яхши ўзлаштирган ва танловдан ўтган кишилар у ерга юборилади. Ташқи иқтисодий муассасаларда тажриба орттиришга розилик олинди. Англия, ГФР, Япония, Хитой савдо-саноат доираларининг вакиллари мактабимизда тез-тез меҳмон бўлишмоқда. Тингловчилар ўқув жараёнидаёқ ажойиб ишбилармонлик қобилиятларини кўрсатиб, фойдали битимлар тузаётганлиги қувончлидир.

10 ойлик менежерлар тайёрлаш амалий аҳамиятга молик диплом ишини ҳимоя қилиш билан ниҳоясига етади. Диплом ишининг мавзуси тингловчини юборган хўжалик ёки корхонани бозор муносабатларига ўтказишдир.

Шунга қарамай, жамоамиз мустаҳкамланиб, ўзига ишончи ортиб, энди ўз ишидан қаноатланмай қолди, катта ишларга қодирлигини ҳис этмоқда. Шу сабабли қандай имкониятларимиз борлиги, қандай муаммоларни ҳал этишимиз зарурлиги равшанроқ бўлиши учун фаолиятимизнинг бошқа йўналишлари тўғрисида ҳам сўзлаб бермоқчиман.

Деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш мактаби амалда олий ва ўрта бўғин раҳбарларига иқтисодий таълим берадиган, шунингдек, деҳқончилик-саноат комплекси оммавий касб эгалари учун жумҳурият ўқув ва илмий-методик маркази бўлиб қолди. Бу ерда иқтисодий таълим беришнинг ўқув режалари ва программалари тузилиб, ўзбек ва рус тилларида оммавий нусхада кўпайтирилиб, жумҳурият вилоятларига тарқатилмоқда. Вилоят ва район Советлари раҳбарлари учун иқтисодий билимлар, бозор иқтисодиётининг назарияси ва амалиёти юзасидан методик семинарлар ҳам ташкил этилмоқда.

Профессор ва ўқитувчилар таркибининг яхши тайёргарлиги ҳисобига мактабимизнинг имкониятлари анча юқори бўлиб, деҳқончилик-саноат ишлаб чиқаришининг устувор йўналишларини, ижара-кооператив муносабатларини, қишлоқ ҳисобидаги кўп укладли иқтисодиётни ривожлантиришга доир илмий тадқиқот ишларини олиб боришга ва уларнинг натижаларини жорий этишга имкон беради. Илмий-тадқиқот натижалари амалда жорий этилганлигини, таклиф этилаётган йўлларнинг тўғрилигини Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли, Тошкент районидаги Ғ. Абдуллаев номли жамоа хўжаликлари ёки жумҳуриятда биринчи бор тузилган «Ўрта Чирчиқ» деҳқончилик-саноат бирлашмаси мисолида, бошқа хўжаликлар мисолида кўриш мумкин. Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида кооперативлар корпорацияси тузилган. Ғ. Абдуллаев номли жамоа хўжалигида атиги 500 гектар ердан 10 миллион сўмгача даромад олинмоқда, мутахассисларимиз иш олиб борган ҳамма жойда ижобий натижаларга эришилмоқда.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини компьютерлаш мактаб фаолиятининг муҳим йўналишидир. Жиззах вилоятидаги компьютерлаш муваффақиятли олиб борилаётган Дўстлик райони учун ЭҲМдан фойдаланадиган эллик нафарга яқин мутахассис тайёрланди. Бундай мутахассислар мактабнинг Тошкент вилоятидаги 13 та ўқув-базавий хўжалигида тайёрланмоқда.

Деҳқончилик соҳасидаги хорижий тажрибани тарғиб қилиш ва бу тажрибани, хорижий қишлоқ хўжалик машиналарини, қайта ишловчи линиялар ва машина-ускуналарни харид қилишга битим тузиш имкониятларини тингловчилар ўрганиши учун, Қорасув қўрғонидаги Тошкент вилоят бўлимимиз базасида Япониянинг «Сумитомо корпорейшн» фирмаси фермерлар ва ижарачилар учун ишлаб чиқараётган хорижий техника ва ўз Ватанимизда ишлаб чиқарилаётган техниканинг доимий ишлайдиган кўргазмаси ташкил этилди. Ҳозир ГФРдаги «Вариолайн» фирмаси ўз маҳсулотларини намойиш этмоқда. Бу ерда бўлажак менежерлар амалий учрашувлар ўтказиш, битим тузиш соҳасида тажриба орттиришлари мумкин.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳар бир вилоятда бўлимларимизнинг кенг тармоғи мавжуд, унда бозор иқтисодиёти шароитида ишлаш учун фермерлар, ижарачилар, деҳқон хўжаликлари раҳбарлари тайёрланмоқда. Буларнинг ҳаммаси биз амалга ошираётган икки йиллик ишлардир.

Бу ютуқларни санаб ўтишнинг боиси нимада? Гап шундаки, вужудга келган кўпгина муаммолар ҳал қилинса, бу ютуқлар тағин ҳам салмоқли бўлиши мумкин. Ўн ойда 136 нафар эмас, кўпроқ менежер тайёрлаш учун бу муаммоларни ҳал қилиш керак. Чунки биз тараққиёт сари ёриб ўтишимиз ҳаётий зарурат бўлиб қолди. Ҳамма жараён ўз миллий кадрларимиз, юқори малакали кадрларимиз етишмаслигига келиб тақалмоқда. Шу боисдан биз, аввало, хўжалик ёки корхона раҳбарига талаблар мезонини кенгайтиришимиз керак. Яъни анкета саволларига жавоб олиш йўли билан раҳбар ўзининг тор мутахассислигидан ташқари бозор муносабати соҳаларидаги билимларга эга-ми-йўқми, мустақил равишда хорижий фирмалар билан музокаралар олиб боришга, шартномалар тузишга қодирми, йўқми, инглиз тилини биладими, компьютер техникаси билан ишлай оладими ёки ишлай олмайдими — ана шуларни аниқлаш лозим. Бу замонавий раҳбар, замонавий менежер билиши лозим бўлган ишларнинг кичик бир қисми, холос. Бундай менежерларни қаердан олиш керак, деган савол туғилади.

Муаммонинг ечими ташкилий тусдаги чалкашликларга бориб тақалмоқда. Чунки, деҳқончилик-саноат комплекси тарқатилиб, мустақил жумҳурият комитетлари, бирлашмалари, концернлари тузилган. Қишлоқ хўжалик вазирлигининг кадрларга доир йўл-йўриқлари уларга тааллуқли эмас, ҳолбуки биз шу вазирлик ихтиёридамиз. Шу сабабли қишлоқда ягона кадрлар сиёсатини ўтказиш ва деҳқончилик-саноат ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини менежерлар билан таъминлаш зарурлигини эътиборга олиб, деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш олий мактабини Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси ва унинг деҳқончилик-саноат комплекси бўлимига бевосита ўтказиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Бу муҳим масаладир.

Ана ўшанда балки, менежерлар тайёрлаш ишидаги яна бир муҳим масала: бўлажак менежерлар ривожланган капиталистик мамлакатларда тажриба орттириш масаласини ҳал қилиш мумкин бўлар. Улар бундай мамлакатларда деҳқончилик бизнеси билими ва тажрибаларини, фермер хўжалигини ташкил этиш, пахта, дон биржасига доир билим ва тажрибалари, менежмент ва маркетинг муаммоларини ўрганишлари мумкин бўларди. Ҳақиқатан ҳам юз марта эшитгандан бир марта кўрган яхшироқ.

Ҳозирча эса... чет элга тажриба орттириш учун ўша 136 кишидан атиги 25 кишини юборишга қодирмиз, чунки жумҳурият Қишлоқ хўжалик вазирлигининг валюта маблағлари йўқ. Айни пайтда менежерлар курси тингловчилари чет элда тажриба орттириш жумҳурият иқтисодиётини ривожлантириш учун фойдали бебаҳо билим беришни тушуниб, чет элга боришга интилмоқдалар. Бу эса бизни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасидан ана шу мақсадга хорижий валюта ажратиш имкониятларини кўриб чиқишни илтимос қилишга мажбур этади.

Мактабимизнинг илмий-ишлаб чиқариш имкониятлари тугаган эмас. Биз қишлоқда совутиш хўжалигини ривожлантириш, қишлоқ хўжалигини компьютерлаштириш билан тағин ҳам жиддийроқ шуғулланишимиз мумкин эди. Биз шу йўналишларда ишни бошлаб юбордик. Лекин ҳукумат мадад бермаса, бу иш кутилган самарани бермайди. Саноат холодильниклари ёрдамида маҳсулот сақлашнинг яхши жиҳозланган тизимини барпо этиш, деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш олий мактаби негизида қишлоқ хўжалигини компьютерлаштириш жумҳурият марказини барпо этиш зарур. Шугина эмас, ҳозир мактабимизни деҳқончилик бизнеси илмгоҳига айлантириш учун ҳамма шарт-шароит яратилган. Мактаб номини ўзгартириш учун эмас, балки раҳбар ходимларни тайёрлаш жараёнини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш учун уни илмгоҳга айлантириш керак. Шуни ҳам айтиш лозимки, СССР Давлат халқ таълими комитети мактабимизда кадрларни тайёрлаш савиясини текшириб, шаҳодатнома ўрнига олий ўқув юрти дипломи билан баравар қийматга эга бўлган деҳқончилик-саноат ишлаб чиқариши менежер-ташкилотчиси мутахассиси деган диплом топшириш учун рухсат этишни мумкин деб топди.

Яна бир масала. Деҳқончилик-саноат комплексининг янги бошқарув идоралари, масалан, Ўзбекистон қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ва сотиш кооперацияси ҳамда Ўзбекистон ССР деҳқончилик-саноат комплексини моддий-техникавий таъминлаш ва техникани ремонт қилиш давлат-кооператив комитети ҳам тижорат билан шуғулланувчи ташкилотдир. Бундай ташкилотлар учун деҳқончилик-саноат комплекси муҳим тармоқлари ишида тижоратнинг замонавий талаблари даражасида муваффақиятни таъминлай оладиган билимдон менежерлар, айниқса, зарур. Шунинг учун ҳам менежерлар тайёрлаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак.

Р. ТУРСУНОВ,
деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш жумҳурият олий мактабининг ректори, профессор.

(ЎзТАГ).

Юсуф Султонович СУЛТОНОВ

Ўзбек адабиётшунослиги оғир жудоликка учради. Таниқли олим, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, СССР Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси, Беруний номидаги республика Давлат мукофотининг совриндори, кекса коммунист Юсуф Султонович Султонов узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг шу йил 24 июнь куни 80 ёшида вафот этди.

Ю. С. Султонов 1911 йилда Тошкентда камбағал деҳқон оиласида туғилди. 1925—1932 йилларда Наримонов номидаги педагогика билим юртида, Ўрта Осиё давлат дорилфунунида таълим олди. 1937 йилдан бошлаб унинг бутун фаолияти тил ва адабиёт институти билан боғлиқ бўлди. У бу ерда кичик илмий ходим, катта илмий ходим, бўлим мудири, директор ўринбосари ва директор лавозимларида самарали меҳнат қилди. 1941—1950 йилларда Совет Армияси сафларида хизмат қилган. Ю. Султонов 1952—1960 йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида масъул вазифаларда ишлади. У қаерда, қайси лавозимда ишламасин, софдиллиги, дилкашлиги, ҳалоллиги ва камтарлиги билан чуқур иззат-икромга сазовор бўлди.

Ю. С. Султоновнинг илмий фаолияти салмоқли ва кўп қирралидир. У қатор тадқиқот, дарслик, илмий ва оммабоп мақолалар муаллифидир. Унинг ижодида Ҳамза меросини ўрганиш ва тарғиб этиш асосий ўрин тутади. Ю. С. Султоновнинг фаол ҳамкорлигида ўрта мактаблар учун яратилган «Ўзбек совет адабиёти» дарслиги қирқ йил давомида мунтасил нашр этилиб келди.

Ю. С. Султоновнинг хизматлари муносиб тақдирланди. У ҳукуматимизнинг қатор орден ва медалларига, республикамиз Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқларига сазовор бўлди.

Улкан олим ва дилкаш инсон Ю. С. Султоновнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланади.

К. Юсупов, Э. Самандаров, Б. Назаров, М. Салоҳиддинов, И. Искандаров, О. Ёқубов, К. Яшин, И. Султонов, Ҳ. Ёқубов, Т. Мирзаев, А. Ҳожиев.

МУШТАРИЙ:

● *Хабар беради*

УЙ БОҒЧАСИ

Косон шаҳрида уй боғчалари кўплаб ташкил этилаётганидан аёллар жуда мамнун. Ана шундай намунали уй боғчаларидан бири Ўриной опа Хасанованинг хонадонида ташкил этилган. Хонадон соҳибаси тажрибали тарбиячи. Уй боғчасига шаҳардаги «Алёнушка» болалар боғча-яслиси оталиқ қилади. Боғча-ясли мутасадди раҳбарлари уй боғчаларини зарур шарт-шароит, жиҳозлар билан мунтазам таъминлаб турибди. Алоҳида хонада безатилган кроватчалар, ўйинчоқлар, машғулот ўтказиш, овқатланиш учун болаларга бу хонадонда барча зарурий чора-тадбирлар муҳайё этилган. Озиқ-овқат маҳсулотлари ўз вақтида боғча-яслидан етказиб турилибди.

Ўриной опага жажжи кичкинтойларни тарбиялашда Норгул Панжиева яқиндан кўмак бермоқда. Бу хонадон уй боғчаси фаолиятидан ота-оналар мамнун бўлишаётир.

Ш. ТОҒАЕВА,
Косон шаҳри.

● *Таклиф қилади*

ЁШЛАРГА ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМ

Ўрта умумтаълим мактабларининг 9-синфида «Совет давлати ва ҳуқуқи асослари» фани дастур бўйича ҳафтасига бир соат, ўқув йили давомида эса 34 соат ўзлаштирилади.

Ачинарлиси шундаки, бу фанни айрим мактабларимизда тил ва адабиёт, география ўқитувчилари ўқитишмоқда. Шу фан бўйича умумтаълим мактабларида имтиҳон олинмаслиги ҳуқуқий таълимга бўлган эътиборнинг ўта пастлигидан далолатдир.

Шу ўринда бир мулоҳазани айтиб ўтмоқчимиз. Дастур асосида дарслар П. Гуреев, Г. Давидов, Э. Мельникова томонидан ёзилган 9-синф учун дарслик бўйича олиб борилади. Бизнинг фикримизча, бу дарслик ҳозирги кун талабига жавоб бера олмайди. Сабаби, давлат ва ҳуқуқ масалаларида жуда кўп ўзгаришлар бўляпти.

Шу жумладан, ўрта умумтаълим мактабларида «Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи» фанининг ўқитилишини истар эдик. Ўзлигимизни англаётган бугунги кунда буюк бобомиз Амир Темур давлати ва ҳуқуқи (Темур тузукларини ўрганиш) ёш авлод қалбида ўтмишга, тарихга бўлган ҳурмат ва қизиқишни янада оширган бўлур эди.

А. ЁҚУБОВ,
Ҳ. Олимжон номли Қарши педагогика олийгоҳи совет ҳуқуқи асослари куллиёти ўқитувчиси.

* * *

Шунингдек, муштарийларимиздан М. Очилов, Д. Темиров, Ж. Муқимов, А. Норқулов, Н. Бобобеков, М. Аҳмедов, Ҳ. Омонов, З. Саматов, А. Зубалий ва бошқалар ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар йўллашган.

ДАЛА НАЗОРАТЧИЛАРИ

Табиий офатдан энг кўп зарар кўрган минтақалардан бири Бухоро вилоятидир. Кетма-кет келган сел-ёмғир вилоят экинзорларида зараркунанда ва ҳашоратларнинг кўпайишига олиб келди.

Уларга қарши кураш қандай ташкил қилинмоқда? Бунда қайси воситалардан фойдаланиляпти? Рўзномамизнинг вилоятдаги ўз мухбири Н. НАИМОВ мутасадди ташкилотлар вакилларига шундай савол билан мурожаат қилди.

Вафо БОЛТАЕВ — «Узсельхозхимия» ҳузуридаги сўрувчи пашшалар ва чигирткаларга қарши кураш вилоят станцияси мудири:

— Бу йилги об-ҳаво деҳқондан кўра ҳашоратга қулай келди. Биз буни олдиндан билиб, тегишли тайёргарлик кўрган эдик. Белгиланган муддатда олиб борилган кузатишлар натижасида Навбаҳор районининг «Меҳнатобод» давлат қоракўлчилик хўжалигида дала ва қир чигирткасининг йирик манбаи аниқланди. Бу манба «Москва», «Наврўз», «Ленинград», Охунбобоев номли жамоа хўжаликлари, «Гигант» совхози ғўза майдонларини хавф остида қолдирди. Ғоят зарарли бу қанотли ҳашаротлар бир кунда юзлаб гектар майдондаги экинзорларни нобуд қилишга қодир. Қисқа муддат ичида 30-га яқин тракторга ер устки аппаратлари ўрнатилиб, ҳар гектарга 1,5-2 килограммдан карбофос сепилди. Агроном ва энтомологларимиз атроф-муҳитга зиён етказмаслиги устидан қатъий назорат ўрнатишди. Натижада хавфли манба тез тугатилди.

Айни маҳалда вилоятда сўрувчи пашшалар ва чигирткаларнинг бошқа хавфли манбалари йўқ. Шундай бўлишига қарамай икки ярим мингдан зиёд дала назоратчиси пахтазорлар, боғлар, токзорларни сергак кузатиб турибди.

Абдураҳмон ҲАТАМОВ — вилоят ўсимликларни ҳимоя қилиш лабораторияси бошлиғи:

— Лабораториямиз жумҳуриятда шу мақсадда ташкил қилинган хўжалик ҳисобидаги ягона уюшмадир. Зараркунандаларга қарши курашда илк бор компьютер техникасини қўллаяпмиз. Турли хил ҳашоратлар деярли икки баравар кўпайган бу йилги шароитда техника қанот бўлмоқда.

Яқинда Бухоро районидаги Усмон Юсупов номли жамоа хўжалигининг 12-, 13-, 14-бригадалари даласида феромон тутқичлари қўйганимизда уларнинг ҳар бирига 26-28 тадан кузги тунлам ва кўсак қурти капалаги тушди. Эстониядан 220 минг дона шундай тутқич харид қилиб вилоят далаларига, боғ ва полиззорларга қўйганимиз қўл келди. Айниқса, ҳашоратлар кўпайган Вобкент ва Ромитан райони хўжаликларининг далаларида бундай тутқичлар яхши самара беряпти.

Зараркунандаларни ёппасига қириш мақсадида вилоятнинг 62,5 минг гектар пахта майдонига фойдали энтомофаглар чиқарилди. Вилоятда мавжуд 79 та биолаборатория, 42 та механизациялашган линия 117 килограмм трихограмма ишлаб чиқарди. Бу 117 минг гектар майдонга етади. Уни далага чиқаришнинг тез ва таъсирчан усулларини топдик. Чунончи Свердлов районининг «Коммунист» жамоа хўжалиги далаларига трихограмма дельтаплан ёрдамида сепилди. Тегишли ташкилот билан дельтаплан-дан 10 минг соат фойдаланиш ҳақида шартнома туздик.

Сўрувчи зараркунандаларга қарши курашда биринчи бўлиб тамаки кукунини қўллаяпмиз. Натижада мевазорлар, сабзавот ва полиззорларда оммавий тарқалган шира тез қуритилмоқда.

Яна бир янгилик аҳолининг шахсий томарқа хўжаликларига ишлов беришда бўлаяпти. Шу мақсадда хўжалик ҳисобидаги ишлаб чиқариш методик марказини туздик. Унинг ҳузуридаги магазинлар Бухоро, Зарафшон шаҳарлари, Қоракўл, Олот, Навоий районларида очилган. Келгусида тармоқни янада кенгайтириш ниятимиз бор. Зеро шахсий сектор ҳамон ҳашоратлар ҳужумини қайтаришга ожизлик қилмоқда. Улар ёрдамимизга муҳтож.

Қудрат ЕДГОРОВ — Қизилтепа район ўсимликларни ҳимоя қилиш станцияси бошлиғи:

— Бу йилги об-ҳаво инжиқликлари оқибатида пахта майдонларининг деярли учдан бир қисмини қайта экишга тўғри келди. Қолган майдонлардаги шикастланган ғўза ҳосилини ҳам ҳашоратга едирмаслик учун катта тадбирларни кўряпмиз. «Ёш ленинчи» давлат хўжалиги, «Партия XXII съезди», «Бухоро» жамоа хўжаликларида зараркунандаларга қарши кураш, айниқса, яхши ташкил қилиняпти. «Ёш ленинчи» совхозидаги биолаборатория ходимлари пахтакорларнинг оғирини енгил қилишяпти.

Ҳозир ўриб олинаётган 1400 гектар бошоқли дон майдонларидан трипс ҳашорати ғўза далаларига ўтмаслиги учун тегишли кимёвий тадбирларни амалга оширяпмиз. Уруғликка қолдирилган майдонлардан беда қандаласи пахтазорга ўтмаслиги чоралари ҳам кўриляпти. Ҳозирданоқ барча қишлоқ йўлларига мунтазам сув сепиб, атроф карталарда ўргимчаккана пайдо бўлмаслиги тадбирлари кўриляпти.

Умуман, бу йилги ҳосилни сақлаб қолиш, меҳнаткашлар дастурхонидан барака ўчмаслиги учун қўлимиздан келган барча ишни қиламиз.

Долзарб
мавзуда
суҳбат

ОРОЛНИ ҚУТҚАРАЙЛИК

ҚИЗИЛЎРДА. Қозоғистоннинг ушбу вилояти марказида мамлакат ва жумҳуриятдаги бир қанча ёшлар ташкилотлари уюштирган «Оролни қутқарайлик» халқаро тадбири бошланди. Минтақа табиатни ҳимоя қилишга отланган совет кишилари билан бирга бу тадбирда Австралия, Канада, АҚШ, Япония ва Финляндия экология ҳаракатлари ҳамда жамиятларининг вакиллари иштирок этмоқдалар. Жаҳон жамоатчилиги эътиборини Орол муаммоларига жалб этиш мақсад қилиб олинган ушбу тадбир доирасида жумҳурият санъат усталари иштирокида ҳайрия концерти берилади. Концертдан тушган пулнинг ҳаммаси Орол денгизини қутқариш жамғармасига ўтказилади.

(ТАСС).

ШЎРО ЗИЁРАТЧИЛАРИ БОШЛИҒИНИНГ НУТҚИ

Абу-Даби, 25 июнь. (ТАСС мухбири Виктор Лебедев). Исломнинг энг муқаддас ерларига қилинган бу йилги зиёрат муваффақият билан тугамоқда, у кутилганидан ҳам зиёда бўлди, деди Саудия матбуот бошқармаси мухбирига Саудия Арабистони подшоҳлиги давлат хавфсизлиги бошқармасининг бош директори Абдулла ал аш-Шайх. Макка шаҳрида ва унинг атрофида «Эсласа арзийдиган бирорта жиноят, ҳатто йўл ҳодисаси содир бўлганлиги ҳам қайд қилинмади», деди у.

Саудия матбуоти бугун подшоҳ Фаҳднинг хорижий делегациялар шарафига ўтказилган қабул маросимида сўзлаган нутқини шарҳлаган. Қабул маросими бундан икки кун аввал подшоҳнинг Макка яқинидаги Мино саройида бўлган эди. Унда кўпгина мусулмон мамлакатлари ҳамда улар ҳукуматларининг бошлиқлари, ташқи ишлар вазирлари, таниқли сиёсат арбоблари иштирок этдилар.

«Указа» рўзномаси бу йил Саудия Арабистонига борган Шўро мусулмонлари делегациясининг бошлиғи, Ўрта Осиё мусулмонлари диния бошқармасининг раиси муфти Муҳаммад Содиқнинг қабул маросимида сўзлаган нутқини босиб чиқарди.

Ўзбекистондан келган муфтий барча хорижий зиёратчилар номидан гапириб, Саудия Арабистони мамлакатни ривожлантириш ва мусулмонларнинг энг муқаддас зиёратгоҳларини сақлаш ишида эришган жуда катта ютуқлардан қойил қолганини айтди. «Ана шу туфайли Аллоҳи карим подшоҳликни ва унинг халқини ҳар қандай ёвузликлардан асрамоқда. Бу ютуқлар муқаддас шариат қонунларини рўёбга чиқаришга сабот ва чидам билан қилинган меҳнат бу дунёда ҳам, у дунёда ҳам яхшилик билан тақдирланишидан далолат бермоқда. Тарих шариат қонунларини амалда рўёбга чиқараётган мусулмонлар дунё халқлари орасида етакчи ўринни эгаллаб турганликларини, уни унутганлар эса маърифатдан жуда узоқда қолиб кетганликларини тасдиқламоқда».

Муҳаммад Содиқ барча ислом мамлакатлари халқларини бу дунё ва у дунёда Аллоҳнинг карамидан баҳраманд бўлишдек бахтга эришиш учун шафиатнинг муқаддас қонунлари ҳамда пайғамбаримизнинг таълимотини тезроқ амалга оширишга даъват этди.

Ўрта Осиё мусулмонларининг бошлиғи «Барча мўмин мусулмонлар сафларини бирлаштириш, келишмовчиликлар ва жамоалараро можароларни бартараф этиш» зарурлигини айтди.

У икки йилдан бери СССРдан келаётган зиёратчиларни қабул қилишга сарфланадиган харажатларни ўз зиммасига олаётгани учун Саудия Арабистони подшоҳи Фаҳдга миннатдорчилик билдирди. «Сизнинг самимий меҳмондўстлигингиз ва бизга қилаётган ғамхўрлигингиз бизни 70 йилдан кўпроқ вақтдан буён бу муқаддас зиёратгоҳларга қадам ранжида қилиш орзусида армон билан яшаб келган мусулмон биродарларингиз кечирган маҳрумликлар ва қийинчиликларни унутишга мажбур этди». Муҳаммад Содиқ Саудия Арабистони подшоҳига совет мусулмонларига муқаддас Қуръон китобларини саҳийлик билан совға қилиб юборгани учун миннатдорчилик билдирди.

ШАМДЕК ЎЗИДАН КЕЧИБ...

Комила опа ҳақида ҳамкасбларидан, кўп одамлардан самимий дил сўзларини такрор-такрор эшитганман. Таърифини халқ мақоллари ила айтишади: «Тилидан бол томади», «Ширин сўзи шакардан ширин», «Камтарлиги — катта бойлик». Бу—бежиз эмас.

Қаҳрамонимиз билан танишинг: меҳр-шафқат ҳамшираси. Иш жойи—жумҳурият Қизил Ярим Ой жамиятининг Собир Раҳимов ноҳияси бўлими. Қабул жойи — пойтахтимиздаги 9-шифохона биносида.

— Ҳар бир касб соҳиби учун, айниқса, шифокор учун халқ дуосидан зиёд мукофот бўлмаса керак, — дейди шифохона бош врачи Гавҳар Исломова. — Жамоамиз аъзолари орасида онахонимизнинг алоҳида ўрни бор. У меҳрибон мураббий. Дўстлари даврасида ҳам, нажот истаб келган бемор қаршисида ҳам бирдек: мулойим, ширин сўзини ҳеч кимдан аямайди. Бутун вужуди билан ишлашга одатланганлар. Шифокорликка чин ихлос қўйганликлари мени ҳамиша тўлқинлантиради.

Опа фахрли касб эгаси десак, янглишмаймиз. У ёлғиз яшовчилар, ногирон ва беморларга қарайди.

Меҳрини улардан дариғ тутмайди. Шифокор билан ҳамкорликда беморлар хонадонига бориб, уларни кўришга одатланган. Хонадонларга ташриф буюрса, уларнинг чеҳралари ниҳоятда очилиб кетади. Ҳамшира муолажа дафтари тутади. Шифокор белгилаган дори-дармонларни ёзиб олади. Уларни харид қилишда одамларга, айниқса, ёлғиз кишиларга ёрдам бериш мақсадида дорихоналарда ҳам бўлади. Ёлғиз онахонларни овқатлантириш, хоналарини саранжом-сариштa қилишда кўмаклашади.

Шундай одамлар бор бўлсин

— Тиббиёт ходимлари дуч келинаётган муаммоларни сабр-тоқат билан ечишмоқда, — дейди Комила Кучербоева. — Бундай қийинчиликлар олдинлари ҳам бўлган. Шундай кезларда бир-биримизга меҳрибон, оқибатли бўлишимиз керак. Чунки меҳр ҳар қачон, ҳар вақт керак. Инсонга меҳрибонлик менга ёшлигимдаёқ ота-онамдан юққан. Улар ҳамиша насиҳат қилишарди: эл ҳурматини қозонаман десанг, мулойим, одамлар қисматига камарбаста бўлгин. Ана шу гаплар бугун ҳам қулоғимда жаранглайди. Ҳозир ҳам 20 нафар пенсионер ва ногиронларга кўмак бермоқдаман. Улар ҳамиша мени қучоқ очиб кутиб олишади. Қариндош-уруғлардек бўлиб кетганмиз. Ахир, сен билан замондош, ёнма-ён яшаётган инсонлар ташаккурига сазовор бўлишдан кўра юксакроқ бахт борми, бу дунёда!

Ҳа, Комила Кучербоева мана 31 йилдирки, оқ халатни ардоқлаб, кишилар қалбига малҳам, дардига дармон бўлаётир. У қанчадан-қанча нажот талаб кишиларга қўлини чўзмади, дейсиз. Айни кунларда Қумри Аҳмедова, Гулжамол Мираҳмедова, Қумри Ҳошимова сингари ёлғиз онахонлар, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Валентина Климова, Нури Ниёзова опа меҳридан баҳраманд. Нурдек пок юраги инсонга меҳр-муҳаббат, шафқат билан лиммо-лим камтарин аёл хасталарнинг кўнглини тоғдек кўтаришда, дардларидан фориғ қилиш борасида ҳормай-толмай тер тўкаётир.

Опа Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой Бутуниттифоқ жамиятининг Пирогов номли медали билан мукофотланган. У бир неча бор Иттифоқ ва жумҳурият анжуманларининг қатнашчиси бўлган, меҳнат фахрийси.

Орамизда эл олқишини олган шундай инсонлар бор бўлсин, деймиз.

Ҳ. СУЛТОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратда: Комила опа Нури Ниёзова хонадонида. Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

БАДАЛ НУРМУҲАМЕДОВ

Ўзбек совет театр санъати оғир жудоликка учради. Ўзбекистон ССР халқ артисти Бадал Нурмуҳамедов 79 ёшида вафот этди.

Б. Нурмуҳамедов 1913 йилда Тошкент шаҳрида камбағал деҳқон оиласида туғилди. Кинофабрика қошида очилган актёрлик студиясини битириб, шу жамоада ишлади. Узоқ йиллар қўғирчоқ театрида ва Муқимий номли мусиқий театрда актёр бўлиб ижод қилди.

1950 йилдан то умрининг охиригача Й. Охунбобоев номли жумҳурият ёш томошабинлар театрида меҳнат қилди. Б. Нурмуҳамедовнинг актёрлик истеъдоди айнан шу жамоада камол топди.

Актёр яратган Маҳкам ака («Ўз уйингдасан»), Охунбобоев («Абдулла Набиев»), Ота («Оқ кема»), Карло бобо («Буратино») сингари кўплаб образлар ўзбек театр санъатининг равнақига катта ҳисса қўшиши билан бирга, ўсиб келаётган ёш авлод онгида инсоний фазилатлар камол топишида ўзига хос мактаб вазифасини ўтади.

Айниқса, унинг «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» телекўрсатувидаги сермаҳсул ижоди миллионлаб томошабинлар қалбида меҳр-оқибат, саховат, қадрият туйғуларини уйғотишга хизмат қилди.

Ўзбекистон театр санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун Б. Нурмуҳамедовга «Ўзбекистон ССР халқ артисти» фахрий унвони берилган эди.

Ажойиб инсон, истеъдодли актёр ва коммунист Бадал Нурмуҳамедовнинг ёрқин хотираси санъат мухлислари қалбида узоқ сақланиб қолади.

Бир гуруҳ ўртоқлари.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва машинасозлик олий билимгоҳида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА ЎҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда Сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механик-йиғув ишлари чилангари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-СИНФЛАРНИ БИТИРУВЧИЛАР ТАЖРИБАВИЙ ГУРУҲДА ЎҚИЙДИЛАР ВА 2 ЙИЛ ДАВОМИДА ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАМДА КАСБ ЭГАСИ БЎЛАДИЛАР.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфни битирувчилар ойига 115—150 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқатланиш, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.
Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар машинасозлик олий билимгоҳига ва ўқувчилик билим юртларига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар; 18, 48, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати.

Манзилимиз: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй. **Телефон:** 41-57-54.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг
ЗООЛОГИЯ ВА ПАРАЗИТОЛОГИЯ ИЛМГОҲИ
1991 йил учун
ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун «Зоология» ихтисоси бўйича (2).

АСПИРАНТУРАГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар танловлар тўғрисидаги низомга мувофиқ, қуйидаги манзилга юборилсин: 700095, Тошкент шаҳри, Ниёзов кўчаси, 1-уй.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тилшунослик илмгоҳи жамоаси илмий ходим Д. Ю. Муҳиддиновага отаси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Юсуф СУЛТОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари олий билимгоҳи жамоаси «электротехниканинг назарий асослари» кафедрасининг профессори С. М. Мажидовга онаси

Тожихон САИДАЛИМХУЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш кенгаши жамоаси институтнинг катта илмий ходими М. Гапировга онаси

Зиёда ҚОДИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат чет тиллар педагогика олий билимгоҳи жамоаси испан тили кафедрасининг мудири Э. З. Зокировга онаси

Шапоат ТУЛАГАНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари олий билимгоҳи ректорати, фирқа қўмитаси, касаба уюшмаси ва Олий математика кафедрасининг жамоаси кафедра катта ўқитувчиси Ж. Б. Турдиевга отаси

Дурди БЕШИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек Давлат Академик драма театри жамоаси театр директори, Ўзбекистон ССР халқ артисти С. Девоновга онаси

Бибижон ДЕВОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Адабиёт илмгоҳи жамоаси илмгоҳнинг кекса илмий ходими, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси

Юсуф СУЛТОНОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Нефть ва газ конларининг геологияси ҳамда қидирув ишлари илмгоҳи жамоаси шу илмгоҳнинг илмий ходими М. О. Шоабдуллаевага умр йўлдоши

Фатхутдин Мавлонович НАСРЕТДИНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

● ФУТБОЛ

ҚАДДИМИЗНИ ҚАЧОН РОСТЛАЙМИЗ?!

Мухлисларнинг бундай ҳақли эътирозларида жон бор. Уларнинг муҳарририятимизга куюнчаклик билан ёзаётган мактубларида ниҳоятда қийин аҳволда қолишгани баён этилади. Сирасини айтганда, «Пахтакор» футболчиларининг олий лигага чиқишини не-не орзулар билан кутган эдик. Мана, мамлакат чемпионатининг дастлабки давраси ўйинлари ҳам якунланди. Ҳал қилувчи давра ўйинларини эса пахтакорчилар билан пойтахт темирйўлчилари бошлаб беришди.

Афсуски, «зангори экран» орқали Москвадан олиб кўрсатилган ана шу учрашувни кўрганларнинг ҳафсалалари пир бўлди, кайфиятлари бузилди. Боиси, пахтакорчилар қандайдир қовушмаган ўйин кўрсатишди. Уларнинг ҳаракатида лоқайдлик десак кўполроқ бўлар-у, лекин сусткашлик борлиги яққол намоён эди.

Бу аҳволда «Пахтакор» охирги ўриндан қўзғалиши амри маҳол. Наҳотки, имкониятлардан етарли фойдаланиб, майдонга тушган футболчиларнинг ўзаро «мулоқоти»ни ўрнига қўйишнинг иложи бўлмаса! Футболда, дарвозабон—ярим жамоа, деган гап бор. Лекин пойтахт темирйўлчилари майдонида дарвозани қўриқлаган Юрий Перескоковнинг аҳволи мушкул эканлиги кўриниб турди. Дарвозабон барча ҳужумларни даф этади, деб ҳеч ким кафолот беролмайди-ку.

Тўғри, «Пахтакор» жамоаси қийин дамларни бошидан кечирмоқда. Аксарият ўйинчилар жароҳатланган ёки эндигина майдонга тушган. Лекин бу, пахтакорчилар учун ҳамма нарса кечирарли қабилида иш юритишга йўл бермаслиги керак. Ҳавас қилса арзигулик тўпурар Игорь Шквириннинг ёлғизланиб қолаётгани ажабланарли. Ваҳолонки, у ўзаро ҳамкорлик, бир-бирини қўллашларни ўрнига қўйиб, тўпурарга аниқ оширишлар бўлганда, дарвоза ёнида хавфли вазиятларнинг юзага келиши табиий эди. Ўйинда Миржалол Қосимов билан Андрей Пятницкийнинг дуруст ҳаракат қилишганини шарҳловчи ҳам таъкидлаб турди.

Хуллас, ҳужумкорликни яхши мудофаа қабилида иш тутмаган пахтакорчилар яна имкониятни бой беришди. 28-минутда Шюгжда ҳисобни очди. 53-минутда Кондратьев темирйўлчилар ғалабасини мустаҳкамлади. Ўйин тугашига 10 минут қолганда ҳужумкорликка берилиб кетган майдон эгалари кутилмаганда Р. Галиевни йиқитиб, 11 метрлик жарима тўпи белгиланишига «шароит» яратишди. Тўпни И. Шквирин дарвозага йўллади. Темирйўлчилар 2:1 ҳисобида ғалаба қозонишди. Пахтакорчилар эса Москва синовларини давом эттиришади. 30 июнь куни торпедочилар билан, 3 июлда эса спартакчилар билан кечиктирилган ўйинни ўтказишади. «Пахтакор» бўлса, ҳозирча 10 очко билан охирги ўринда.

ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ

ЧИРОҚ

ЁКИ ДАФН РАСМ-РУСУМЛАРИ ХУСУСИДА

Кекса, ёш — ҳаётга ҳар кимки етар —
Ҳаммаси изма-из, бирма-бир ўтар.
Бу дунё ҳеч кимга қолмас абадий,
Кетадилар, кетамиз, келишар кетар.

Умар ҲАЙЁМ.

Инсон бу дунёнинг меҳмони. Унинг ниятлари, маънавий камолоти эса авлодларга ўтади, авлодлар давомийлигида абадий намоён бўлади. Энг яқин одамини йўқотишдан кишилар руҳан эзиладилар, афсус-надоматлар чекадилар, тирикликда қилинмаган барча эъзозларни эзгуликларни вафотидан кейинги хотирлаш маросимларида бор-йўғига қарамай ўрнини босишга ҳаракат қиладилар. Оқибатда гўё «руҳий озуқа» — «тетиклик» олгандек бўладилар.

Энг ачинарлиси шундаки, инсонийликнинг бирон-бир рисоласига тўғри келмайдиган бундай ҳаракатларни кўр-кўрона ўзимизни билмасликка олиб бажарамиз.

Аксарият гап — оилаларнинг жамғармаларини ўз ўрнига сарф этмоқ кераклиги ва исрофга йўл қўймаслик ҳақида боряпти. Ҳар бир халқнинг ўз урф-одатлари ва маросимларида ўзига хослик билан бирга умуминсоний жиҳатлари кўзга ташланиб турса, деймиз.

Дарҳақиқат, азахонада қавм-қариндошлар йиғлаб-сиқтаб, етим қолган болаларга ачиниб, юраклари эзилиб, қайғу чекиб турган бир пайтда кишини қаттиқ ранжитадиган расм-русумлар одат тусига кирмоқда. Масалан, қабристонга борган одамларга пул ва матолар бериш, чой ва совунлар тарқатиш кўпчиликни ранжитмоқда. Инсон табиатига ёт бўлган рўмолча тарқатишлар, пул (3 сўмдан 10 сўмгача), икки думалоқ чой ва атир совун беришлар. Уни индамай олувчилар ҳамдардлик этгани келганми ёки ёрдам ўрнига хонадонларни анча мушкул аҳволга қолиб кетиш учун келганми? Баъзи жойларда мол, қўй сўйиб дастурхонга тортадилар. Бу каби зарарли одатлар Тошкент, Самарқанд, Жиззах, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида ҳамон учраб турибди. Биргина дафн кунининг ўзидаёқ азадор оилалар катта чиқимларга тушмоқдалар. Ваҳолонки, азадор оилага ташриф буюрганлар уларга чин юракдан ҳамдардлик билдириши, қўлидан келса бирон ёрдам бериши, инсоний бурчни ўтагани келиши керак-ку!

«Бизнинг ноҳиямизда аза беўлчов ўтяпти. Ўлик кўмилгач учи, еттиси, қатор пайшанбаликлари, қирқи, эллик иккиси, ҳайит ошлари, йили ва ҳоказоларни ўтказиш керак. Бу маросимларнинг барчасида жонлиқ сўйилиб, юртга ош берилади. Дастурхонга писта, бодом, шўрданак, ёнғоқ, турли ширинликлар тўлдириб ташланади. Таъзияга келган кишиларнинг писта чақиб, торт еб ўтиришларини бир кўз олдингизга келтиринг-а!...» деб ёзибди муштарий Р. Эшназарова. (Чироқчи ноҳияси).

Шундай хатлардан яна бирини ҳаяжонланмасдан ўқиб бўлмайди. — **«Ўтган йили 27 декабрь куни дадам вафот этдилар. Шундан билдимки, бизда ҳам чой, дурра, совун бериш одати бор экан. Яхши одамларнинг маслаҳати билан дурра тарқатмасликка қарор қилдик. Чунки оиламизда фақат дадамгина ишлар эдилар. Укаларим ҳали ёш, ўзим Тошкентда ўқийман.**

Бир пайт таъзияга келган хотинларнинг: «Вой-ей, дурра беришмади-я» дейишгани қулоғимга чалинди. Шунда «Эҳ одамлар, дадамнинг ўлишларини олдиндан билганимизда, тайёргарлик кўрардик, ҳаммангизни рози қилар эдик. Наҳотки, норасида гўдаклар ҳақидан ўзларингизни тиёлмайсизлар!» — дея ҳайқиргим келди, деб ёзибди тошкентлик талаба Ҳ. Абдужалилова.

— 1920-30-йиллардаги маросимларда бундай ортиқчаликлар йўқ эди. Ўша вақтда азадорларни ташвишга солмаслик учун эшик ёнига тоза бўйра ташлаб қўйиларди. Ҳурмат қилган, эслаган одам шу бўйрада ўтириб, марҳумни хотирлаб кета берарди, — деб эслайди мўътабар отахонлар.

Шу каби тадбирларга ҳозир жумҳуриятимизнинг баъзи жойларида амал қила бошладилар. Жумладан, Тошкентнинг Собир Раҳимов ноҳиясидаги Ойбек ва Беруний номли маҳаллаларида камтарона хотирлаш тадбирлари ўтказила бошланди. Яқинда Тошкент шаҳар Акмал Икромов ноҳиясининг Файзулла Хўжаев номли маҳалласида шундай қилинди. Маҳаллада дафн хотирлаш маросимида дастурхон безатиш одати бекор қилинган.

Бундан уч-тўрт йил муқаддам совет, хўжалик органларининг ходимлари дафн маросимларига боришга чўчиб қолган эдилар. Чунки дафн маросимини айрим кишилар бутунлай диний маросимга чиқариб қўйгандилар. Йўқ, бизнингча, бундай эмас. Инсонни сўнгги йўлга кузатиш биз тирикларнинг инсоний бурчимиздир. Негаки, бир умр меҳнат қилиб, жамият равнақига озми-кўпми ҳисса қўшган марҳум энди ҳеч қачон тириклар сафига қайтиб келмайди. Дафн маросимларида ортиқча харажатларга, кераксиз ва бемаъни расм-русумларга, хурофий кўринишларга йўл қўймаслик учун аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилиши керак.

Инсонни сўнгги йўлга кузатиш, унинг ҳурматини жойига қўйиш, оилалар ва яқин қариндош-уруғлар, дўстлар томонидан тез-тез хотирлаб туриш, ёдга олиш — Сиз билан бизнинг бурчимиздир. Шундай экан, келинг дўстлар, марҳумлар хотирасини жойига қўяйлик.

Билол АМИНОВ,
тарих фанлари номзоди.

ХУШХАБАРЛАР

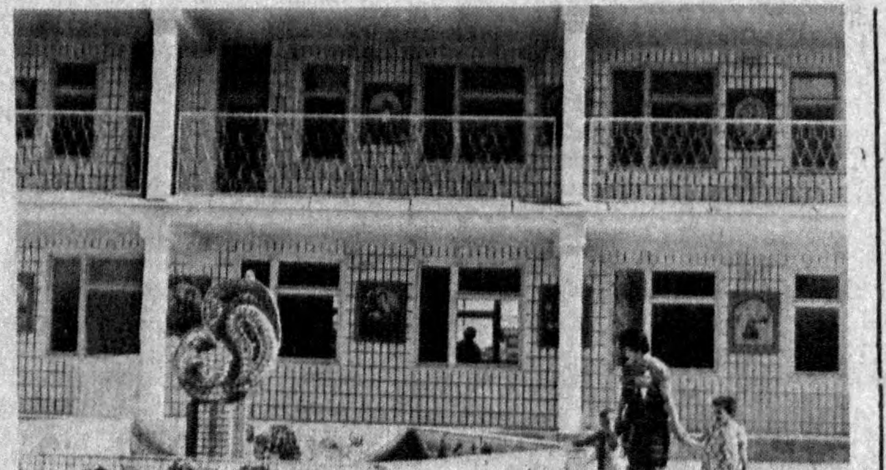

● Тошкент районидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалиги қиёфаси йил сайин кўркамлашиб бораётир. Яқинда ўз бағрига 280 эркатойни оладиган замонавий боғча фойдаланишга топширилди. Унга «Зилола» номи берилди.

● Наманган шаҳрида «Фазо» деб аталувчи янги меҳмонхона қуриб битказилди. Меҳмонхонада барча қулайликлар мавжуд.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ ва А. КОВТУН (ЎзТАГ) олган суратлар.

● МАОРИФ

ВАҚТНИ БОЙ БЕРМАЙ

Пахтачи районидаги Пушкин номли 28-мактабни янги ўқув йилига тайёрлаш ишлари барвақт бошлаб юборилди. Таъмирлаш ишларига 30 минг сўм ажратилди. Мактаб биносини пардозлаш ишлари кўпроқ ҳашар билан амалга оширилмоқда.

— Бу билан ажратилган маблағни тежашга уринаётганимиз йўқ, аксинча ундан бошқа мақсадларда фойдаланиш ниятидамиз, — дейди мактаб директори У. Ҳамроев. — Жумладан билимгоҳ ховлисига асфальт ётқизилди. Учта чоғроқ синфхона қурилди. Иситиш системаси созланди. Юмушларни бажаришда ўқитувчилардан Ж. Қувватов, Н. Полвонов, М. Раҳматов, Қ. Аҳмедов, Р. Собиров, Э. Давронов, юқори синф ўқувчиларидан А. Авазов, Г. Набиева, Қ. Одиловалар ғайрат кўрсатишди.

Вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Бозоровнинг таъкидлашича, бу йил мактабларни мавсумга ҳозирлашда ҳайбаракаллачилик усулидан воз кечилди. Синф хоналари ва ўқув қуролларини сифатли таъмирлаш чоралари кўрилмоқда. Мавжуд 1114 мактабнинг 188 тасида капитал ремонт амалга оширилади. Бунинг учун оталиқ ташкилотлар ва маҳаллий Советлар кўмаклашиб, қурилиш материаллари билан таъминламоқдалар.

Ф. ТОШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● ҲАВАСКОРЛИК

ИТТИФОҚДА БИРИНЧИ

Гулистондаги санъат мактаби жамоаси ажойиб ютуққа эришди. Мирзачўл марказида бадиий ҳаваскорлик ишларини янада ривожлантириш ва ижодий изланиш йўлида олиб борилган саъйи-ҳаракатлар ўз самарасини берди. Санъат мактаби ўзининг 40 йиллик тарихи мобайнида илк бор Иттифоқ миқёсидаги танловда қатнашиб, бош совринни қўлга киритди.

— Тошкентда ўтказилган ўзига хос санъат мусоҳабасида қатнашиб, омадимиз келган эди, — дейди санъат мактаби директори Людмила Шепелова. — Биз жами 40 та санъат мактаби ўртасида фахрли ўринни эгалладик. Кўрик-танловида қатнашган жумҳуриятлараро болаларни эстетик тарбиялаш арбоблари уюшмасининг бош директори Р. Давидов чиқишларимизни юксак баҳолаб, Бутуниттифоқ танловига таклиф этди. Танлов Ғарбий Украинанинг Хмельницкий шаҳрида ўтказилди. Бу ерга мамлакатимизнинг турли шаҳар ва қишлоқларидан 1,5 мингдан зиёд санъат шайдоси тўпланди. Тартибга кўра ҳар бир чиқишга 10 минутдан вақт ажратилди.

Гулистонликларнинг чиқишлари самимий қаршиланди. Болалар дастасининг най ва ғижжак каби созлар жўрлигида ижро этган куй ва қўшиқлари шинавандаларни мамнун этди. Асосан ўзбек ва Карпатолди халқлари куйлари ижро этилди. Гулистонликларнинг чиқишлари 40 минутга чўзилиб кетди.

Икки кун давом этган танлов якунларига кўра гулистонлик ҳаваскорларнинг маҳоратлари бош совринга лойиқ, деб топилди. Жамоа жумҳуриятлараро болаларни эстетик тарбиялаш арбоблари уюшмасига аъзо, деб эълон қилинди. Бир сўз билан айтганда, ҳаваскор ўқувчилар дастаси олдида кенг уфқ очилди. Ҳозирданоқ мактаб жамоасини Ғарбий Европа ва бошқа хорижий мамлакатлар таклиф қилишмоқда. Ёшларни маҳорат пиллапояларига сари етаклашда бош дирижёр Н. Баҳодиров ва Р. Ибодуллаев, В. Дўстмирзаев, Е. Батт каби устозларнинг муносиб ҳиссаси бор.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 31-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-87-20, 32-53-15, 32-53-78; совет қурилиши — 33-45-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583. Буюртма № 5561.
Босишга топшириш вақти — 21.00.
Босишга топширилди — 20.00